

NADZORNI ODBOR AKREDITACIONOG TIJELA CRNE GORE

**IZVJEŠTAJ
NADZORNOG ODBORA O RADU AKREDITACIONOG TIJELA CRNE GORE
ZA 2021. GODINU**

Podgorica, Decembar 2022.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

Nadzorni odbor Akreditacionog tijela Crne Gore (u daljem tekstu: NO ATCG) je, na osnovu člana 12 Zakona o akreditaciji ("Sl. list Crne Gore", br. 054/09, 043/15), člana 14 Odluke o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore ("Sl. list Republike Crne Gore", br. 21/07) i člana 18 Statuta Akreditacionog tijela Crne Gore, izvršio nadzor nad radom organa Akreditacionog tijela za 2021. godine. Vlada Crne Gore je Zaključkom broj: 04-1494/2 usvojila Izveštaj o radu Akreditacionog tijela Crne Gore (u daljem tekstu: ATCG) za 2019. i 2020. godinu, kojim su obuhvaćeni bitni elementi zakonitosti rada organa, pregled izvještaja o poslovanju ATCG za 2019. i 2020. godinu, te preporuke koje su od značaja za unapređenje rada ovog tijela.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

SADRŽAJ

UVOD.....	3
1. OPŠTI DIO.....	4
1.1. Pravni osnov nadzora.....	4
1.2. Podaci o subjektu nadzora.....	5
1.3. Predmet i cilj nadzora.....	6
1.4. Kriterijumi za nadzor.....	6
1.5. Metode vršenja nadzora.....	9
1.6. Planirani segmenti i obuhvat nadzora.....	9
2. NACIONALNI SISTEM AKREDITACIJE I REALIZOVANE AKTIVNOSTI U 2021. GODINI.....	9
2.1. Sistem menadžmenta ATCG.....	10
2.2. Program rada ATCG za 2021. godinu.....	10
2.3. Potpisivanje EA MLA Sporazuma.....	11
2.4. Status i obaveze ATCG u EA.....	12
2.5. Registar akreditovanih organizacija.....	13
2.6. Sprovedene obuke tokom 2021. god.....	14
2.7. Saradnja ATCG-a sa drugim institucijama.....	14
2.8. Program aktivnosti ATCG za 2022. god.....	16
3. ORGANI AKREDITACIONOG TIJELA CRNE GORE.....	16
3.1. Upravni odbor (UO ATCG).....	16
3.2. Direktor ATCG.....	19
3.3. Nadzorni odbor.....	20
4. STRUČNA I SAVJETODAVNA TIJELA ATCG.....	20
4.1. Savjet za akreditaciju.....	20
4.2. Komisija za akreditaciju.....	21
4.3. Komisija za žalbe.....	21
4.4. Komisija za prigovore.....	21
4.5. Komisija za izbor i praćenje ocjenjivača.....	21
4.6. Administrativno-tehnički kapaciteti ATCG.....	22
5. AKTIVNOSTI ORGANA UPRAVLJANJA U DIJELU FINANSIJSKOG POSLOVANJA.....	23
5.1. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola.....	23
5.2. Finansijski plan.....	24
5.3. Računovodstvene evidencije.....	26
5.4. Finansijski izvještaji.....	26
5.5. Bilans stanja.....	26
5.5.1. Evidentiranje i popis imovine.....	27
5.5.2. Avansi.....	27
5.5.3. Potraživanja.....	28
5.5.4. Novčana sredstva na žiro računima.....	28
5.5.5. Blagajničko poslovanje.....	28
5.5.6. Obaveze.....	28
5.5.7. Finansijski plasmani.....	29
5.6. Bilans uspjeha.....	29
5.6.1. Prihodi.....	29
5.6.2. Rashodi.....	29
5.7. Iskaz o promjenama na kapitalu.....	35
5.8. Prijava poreza na dobit.....	35
5.9. Zapošljavanje.....	35
5.10. Kancelarijsko poslovanje.....	35
5.11. Zapažanje.....	36
6. WEB PORTAL ATCG.....	36
7. OSTALE AKTIVNOSTI ATCG.....	37
ZAKLJUČAK.....	38

UVOD

Akreditacija je način za uspostavljanje povjerenja na tržištu proizvoda i usluga, kojom se smanjuje rizik od proizvodnje ili prodaje nekvalitetnog proizvoda/usluga, jer predstavlja nezavisnu i nepristrasnu ocjenu kompetentnosti akreditovanih organizacija. Današnji izazovi poslovnih sistema se mogu iskazati motom orijentacija na korisnika. Zadovoljenje ovog nastojanja se obezbjeđuje primjenom odgovarajućih standarda. U kontekstu EU pregovora, značajno je napomenuti da je Uredbom 765/2008 Evropskog Parlamenta i ATCG-a¹ po prvi put uveden pravni okvir za akreditaciju u zemljama članicama EU, kao i kandidatima za članstvo u EU. Osnovni postulati, koji se žele obezbijediti primjenom standarda, se iskazuju težnjom: Jedan standard → jedno ispitivanje → svuda u svijetu.

Poslove akreditacije u Crnoj Gori obavlja ATCG, kao samostalna neprofitna organizacija, čiji je osnivač Vlada Crne Gore. Vlada Crne Gore je na sjednici od 18. jula 2019. godine, imenovala članove novog NO ATCG, što je utvrđeno Odlukom o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore ("Sl. list Crne Gore", br. 021/07). Ključne aktivnosti ovog organa ATCG-a definisane su članom 14 navedene Odluke, koje se prije svega odnose na: 1) vršenje nadzora nad zakonitošću rada organa Akreditacionog tijela; 2) vršenju pregleda izvještaja o poslovanju i finansijskih izvještaja ATCG-a i 3) obavljanju i drugih poslova utvrđenih zakonom, ovom odlukom ili statutom.

Svoj rad ATCG, pored crnogorskog zakonodavnog okvira, bazira na zahtjevima standarda ISO 17011 (Opšti zahtjevi za tijela koja ocjenjuju i akredituju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti), dok se sam postupak akreditovanja vrši na osnovu ključne aktivnosti – ocjenjivanja, kojeg sprovode kompetentni ocjenjivači (čiji status prati posebna Komisija) koji sprovođenjem postupka ocjenjivanja utvrđuju kompetentnost kadrova, opreme i metoda organizacije koja je podnijela zahtjev za akreditaciju.

ATCG sprovodi postupak akreditacije na bazi sklopljenog ugovora za uspostavljanje i održavanje akreditacije i ona se dodjeljuje, održava ili obnavlja organizaciji koja: 1) zadovoljava zahtjeve referentnih standarda; 2) zadovoljava kriterijume i pravila propisana od strane ATCG i 3) nadoknađuje propisane troškove akreditacije.

ATCG takođe sprovodi i akreditaciju laboratorija za kalibraciju (EN ISO/IEC 17025), ispitnih laboratorija (EN ISO/IEC 17025), uključujući medicinske laboratorije (EN ISO 15189), kontrolna tijela (EN ISO/IEC 17020), tijela za certifikaciju sistema menadžmenta (EN ISO/IEC 17021-1) i tijela za certifikaciju proizvoda (EN ISO/IEC 17065), u skladu sa zahtjevima EN ISO/IEC 17011:2017.

Finansijska sredstva za rad Akreditacionog tijela obezbjeđuju se iz: 1) naknada za akreditaciju; 2) budžeta Crne Gore i 3) drugih izvora².

Poslovnikom o radu NO ATCG-a broj: 01-9 od 19. novembra 2021. godine, bliže su uređena pitanja u vezi sa načinom rada i odlučivanja ovog organa ATCG-a. Pored osnovne uloge ovog organa, koja se prevashodno odnosi na vršenje nadzora nad zakonitošću rada ATCG-a, cilj je da se kroz što konkretniju saradnju sa predstavnicima ATCG-a i Upravnog odbora ATCG-a (u daljem tekstu: UO), prepoznaju problemi i izazovi ovog tijela. Takođe, da se kroz date sugestije i preporuke u bitnome, doprinese što većoj prepoznatljivosti i transparentnosti ATCG-a, koje u fokusu svojih aktivnosti ima

¹ Regulation (EC) no 765/2008 of the European Parliament and of the Council

² Pod sredstvima iz drugih izvora podrazumijevaju se pokloni (donacije) i drugi prihodi ostvareni u skladu sa zakonom. Poklone (donacije) ne mogu davati korisnici usluga Akreditacionog tijela.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

utvrđivanje kompetentnosti organizacija za obavljanje poslova ocjenjivanja usaglašenosti i koje je garant povjerenja za sva akreditovana tijela u Nacionalnom sistemu akreditacije.

Imajući u vidu navedene činjenice, **razlog za vršenje nadzora** sadržan je u obavezi poštovanja normi definisanih zakonskim propisima u ovoj oblasti. Nadzor se vrši radi obezbjeđivanja bitnih informacija vezanih za ispitivanje, prije svega poštovanja propisa sa strane organa ATCG-a, kao i pregleda izvještaja o poslovanju i finansijskog izvještaja ATCG za period 2021. godine.

NO ATCG-a je tokom 2021. godine, održao 6 (šest) sjednica na kojima su razmatrane aktivnosti ATCG-a. Posebnu pažnju, ovaj organ je posvetio samoj strukturi Sistema akreditacije, koji obuhvata: Nacionalno akreditaciono tijelo; Organe i komisije akreditacije; Pravila akreditacije; Uvid u dokumenta pojedinih akreditovanih organizacija. U cilju kreiranja što pouzdanijeg Izvještaja, članovi NO ATCG su održali niz zajedničkih sastanaka sa organima ATCG-a, gdje se razmatrao stepen realizovanosti **Preporuka** za unapređenje rada ATCG-a, a koje su bile sastavni dio **Izveštaja o radu ATCG-a za 2019. i 2020. godinu**. Na sastancima je ukazano da bi trebalo preduzeti aktivnosti u cilju unapređenja i poboljšanja kvaliteta pruženih usluga.

NO ATCG-a je tokom 2022. godine, sredinom aprila mjeseca, obavijestio ATCG o otpočinjanju nadzora za proteklu 2021. godinu (a nakon što su se stekli uslovi za vršenje nadzora)³, gdje su na uvodnom sastanku pojašnjeni ciljevi i obuhvat nadzora, dogovoreni obostrano prihvatljiv način komunikacije i saradnje tokom obavljanja nadzora i subjekat nadzora je upoznat sa postupcima i aktivnostima koje će biti sprovedene tokom vršenja nadzora.

Nadzor za posmatranu godinu je obuhvatio provjeru: ispravnosti dokumenata ATCG-a; Stepenu realizacije aktivnosti iz tabele Preporuka po osnovu prethodno izvršenog nadzora za 2019-2020. godinu; Transakcija; Računovodstvenih i finansijskih postupaka i drugih evidencija u cilju utvrđivanja usklađenosti sa važećim zakonima i drugim propisima.

Shodno članu 14 stav 2 Odluka o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore ("Sl. list Republike Crne Gore", br. 021/07) i člana 2 stav 2 Poslovnika o radu Nadzornog odbora ATCG-a, o rezultatima nadzora, Nadzorni odbor će obavijestiti Vladu Crne Gore.

1. OPŠTI DIO

1.1. Pravni osnov nadzora

Pravni osnov za vršenje nadzora sadržan je u:

- Odluci o osnivanju akreditacionog tijela Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 021/07);
- Statutu Akreditacionog tijela Crne Gore iz 2017. godine;

Nadzor nad zakonitošću rada organa ATCG-a i pregled izvještaja o poslovanju i finansijskih izvještaja ATCG-a za 2021. godinu, izvršen je u skladu sa:

- Poslovníkom o radu NO ATCG-a broj: 01-9.

Takođe, tokom izrade Izvještaja, gdje je to bilo potrebno, korišćeno je:

- Uputstvo o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG", br. 07/15) i
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije.

³ Imajući u vidu da je do 31. marta (tekuće godine) obaveza da se preda Finansijski iskazi za prethodnu godinu.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

1.2. Podaci o subjektu nadzora

Vlada Republike Crne Gore, na sjednici od 29. marta 2007. godine, donijela je Odluku o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore ("Sl. list Republike Crne Gore", br. 21/07). Osnivačkim aktom u članu 5, definisani su poslovi koje obavlja ATCG.

Akreditaciono tijelo je steklo svojstvo pravnog lica upisom u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici, pod registraskim brojem 100000163, PIB: 02687810, sa šifrom djelatnosti 8411. Datum registracije (osnivanja) je 8. novembar 2007. godine. Broj dostavljenih informacija o promijenama je 4 (posljednja promijena je od 26. oktobar 2021. godine koja se odnosila na promjenu direktora⁴, predsjednika i članova Upravnog odbora).⁵

U skladu sa članom 5 Zakona o akreditaciji ("Sl. list Crne Gore", br. 054/09, 043/15)⁶ i članom 5 Odluke o osnivanju ATCG-a ("Sl. list RCG", br. 021/07), ATCG obavlja sljedeće poslove: 1) utvrđuje kompetentnost organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti za obavljanje poslova ocjenjivanja usaglašenosti i to: a) ispitivanja, b) kalibracije, c) kontrolisanja, d) sertifikacije proizvoda i procesa, e) sertifikacije sistema menadžmenta i f) sertifikacije stručnih lica; 2) utvrđuje i objavljuje pravila akreditacije koja se moraju zasnivati na odgovarajućim crnogorskim, evropskim i međunarodnim standardima i dokumentima evropskih i međunarodnih organizacija za akreditaciju; 3) učestvuje u radu evropskih i međunarodnih organizacija za akreditaciju i zastupa crnogorske interese u njima u skladu sa obavezama preuzetim međunarodnim ugovorima; 4) vodi registar akreditovanih organizacija; 5) obavlja i druge poslove iz oblasti akreditacije u skladu sa zakonom, odlukom i statutom.

ATCG svoju djelatnost obavlja i u skladu sa Poslovníkom o kvalitetu i internim pravilima i procedurama, uz poštovanje zahtjeva standarda MEST EN ISO/IEC 17011 – Ocjenjivanje usaglašenosti – Opšti zahtjevi za akreditaciona tijela koja akredituju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i pravila evropskih i međunarodnih organizacija iz oblasti akreditacije (EA, ILAC i IAF). U skladu sa pomenutim, značajno je napomenuti da je po donošenju novog izdanja crnogorskog standarda MEST EN ISO/IEC 17011:2018.

ATCG ima sedam (7) stalno zaposlenih izvršilaca koji obavljaju složene organizacione i stručne poslove vezane za akreditaciju utvrđene Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta ATCG-a, broj: 01-542 od 26.07.2017. godine.

Unutrašnje organizacione jedinice Akreditacionog tijela čine dvije službe i to: *Služba za akreditaciju*, koja obuhvata tri odjeljenja 1) Odjeljenje za akreditaciju laboratorija; Odjeljenje za akreditaciju kontrolnih organizacija i 3) Odjeljenje za akreditaciju sertifikacionih tijela i *Služba za razvoj i međunarodnu saradnju*.

Sertifikat o akreditaciji ATCG izdaje na određeno vrijeme, u skladu sa pravilima akreditacije, kada Akreditaciono tijelo utvrdi da organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti ispunjava zahtjeve iz člana 8 stav 3 i člana 9a stav 3 Zakona.

Organi Akreditacionog tijela su: Upravni odbor, Direktor i Nadzorni odbor i o njima se detaljno govori u dijelu 2 ovog Izveštaja.

⁴ Odlukom Upravnog odbora ATCG br.12-680 od 11.10.2021.godine direktor ATCG Milivoje Pavićević je razriješen dužnosti zbog sticanja uslova za penziju.

⁵ Podaci su preuzeti sa sajta Centralnog registara Privrednog suda u Podgorici.

⁶ Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akreditaciji ("Sl. list RCG", br. 43/15) ostvarena je potpuna usklađenost nacionalnog zakonodavnog okvira sa odredbama Uredbe 765/2008/EZ, u dijelu koji se odnosi na oblast akreditacije (veza član 9 i 9a Zakona).

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

Akreditaciono tijelo obrazuje stručna i savjetodavna tijela i to: Savjet za akreditaciju i Komisiju za akreditaciju, ali i druge komisije, o čemu će biti posebno riječi u nastavku ovog Izveštaja.

Javnost rada Akreditacionog tijela ostvaruje se objavljivanjem statuta, izvještaja o radu, opštih akata i programa Akreditacionog tijela na internet stranici, putem publikacija i medijskom prezentacijom u zavisnosti od značaja.

Finansijska sredstva - Visina naknada za troškove akreditacije utvrđuje se ugovorom između Akreditacionog tijela i korisnika usluge, u skladu sa *Odlukom o visini troškova akreditacije, koju utvrđuje Upravni odbor Akreditacionog tijela, uz saglasnost Vlade, čija odluka se objavljuje u "Službenom listu Crne Gore"*.

Iznos sredstava za rad Akreditacionog tijela, koji se obezbjeđuje iz Budžeta Republike Crne Gore, određuje se na osnovu poslova koji se utvrđuju *Programom i Godišnjim planom rada ATCG-a, na koji saglasnost daje Vlada*.

Sredstva za članarinu Akreditacionog tijela u evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju, obezbjeđuju se iz Budžeta Republike Crne Gore.

Poslovnu tajnu predstavljaju dokumenta i podaci od značaja za poslovanje Akreditacionog tijela, pa se stoga Statutom tj. članom 28 bliže utvrđuju podaci koji se smatraju poslovnom tajnom, način njihovog čuvanja i saopštavanja.

Sjedište ATCG je u Podgorici, Bulevar Džordža Vašingtona br. 79 (VI sprat).

Žiro račun kod poslovne banke: Prva banka 535-7469-79 (tekući) i devizni ž.r. kod Prve banke 00-520-12429.

1.3. Predmet i cilj nadzora

Predmet nadzora je kontrola nad zakonitošću rada organa Akreditacionog tijela, pregled izvještaja o poslovanju i finansijskih izvještaja Akreditacionog tijela za 2021. godinu, kao i usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim propisima u skladu sa definisanim obuhvatom kontrole nadzora.

Cilj nadzora u skladu sa predmetom nadzora, je da se nakon detaljne analize dokumenta definišu preporuke i uslovi za realizaciju istih.

1.4. Kriterijumi za nadzor

Za **finansijski nadzor** identifikovani / korišćeni su sljedeći kriterijumi, tamo gdje je to bilo potrebno:

- Zakon o budžetu Crne Gore za 2021. godinu;
- Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list Crne Gore“, br.020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16, 145/21);
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list Crne Gore", br. 011/20, 139/21);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica ("Sl.list Crne Gore", br. 011/20);
- Finansijski plan u odnosu na odobrena budžetska sredstva za 2021. godinu;
- Finansijski iskazi na dan 31.12.2021. godine, u dijelu planiranog obuhvata nadzora (Bilans stanja, Bilans uspjeha, Statistički aneks, Obračun amortizacije osnovnih

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

sredstava, Tokovi gotovine, Iskaz o promjenama na kapitalu, Glavna knjiga, Obrazac IOPPD, Izvod otvorenih stavki, Izvodi pojedinih transakcionih računa, Pregled Prihoda za 2021. godinu, Zaključni list);

- Izjava o računovodstvenoj evidenciji ATCG-a, potpisana od strane direktorice g-đe Krulanović br.13-233 od 19.04.2022. god.

Za nadzor pravilnosti identifikovani su sljedeći kriterijumi:

- Zakon o akreditaciji ("Sl. list Crne Gore", br. 054/09, 043/15);
- Zakon o državnoj imovini („Sl. list Crne Gore“, br. 021/09, 040/11);
- Zakon o radu („Sl. list Crne Gore“, br. 049/08 ... 004/18, 074/19, 008/21,059/21);
- Zakon o obligacionim odnosima („Sl. list Crne Gore“, br. 047/08, 004/11, 022/17);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica („Sl. list Republike Crne Gore“, br.065/01, ...,004/07 i „Sl. list CG“, br.086/09, ...,083/16, 067/19, 059/21);
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. list RCG", br.65/01, 12/02, 80/04, i "Sl. list CG", br.40/08, 86/09, 40/11, 14/12, 61/13, 55/16 i 146/21);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list Crne Gore“, br.013/07, ...,008/15, 022/17, 042/19);
- Zakona o upravnom postupku („Sl.list CG“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17);
- Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini („Sl. list CG“, br.013/10);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru ("Sl. list CG", br.040/16, 028/18, 108/20);
- Odluka o osnivanju akreditacionog tijela Crne Gore ("Sl. list Republike Crne Gore", br. 021/07);
- Odluka o visini troškova akreditacije od 03.12.2007. godine;
- Odluka o imenovanju članova ATCG-a za akreditaciju br.01-15 od 22.11.2021. godine;
- Odluka o imenovanju Direktora ATCG-a br.12-679/01-11 od 11.10.2021. godine;
- Odluka o nerazmatranju prijave za izbor i imenovanje Direktora ATCG-a br. 12-678/01-10 od 11.10.2021. godine;
- Odluka o prestanku radnog odnosa g. Milivoja Pavićevića br. 12-681/01-13 od 11.10.2021. godine;
- Odluka o izdvajanju sredstava za osiguranje od štete pričinjene trećim licima u postupku akreditacije br. 54/1 od 07.02.2018. godine;
- Kriterijumi i pravila akreditacije
 - PA.01. Pravila akreditacije;
 - PA.02 Pravila za korišćenje loga ATCG, simbola akreditacije i pozivanje na akreditaciju;
 - ZPR.01.27 Lista dokumenata koje sadrži zahtjeve koje treba da ispuni podnosilac Zahtjeva za akreditaciju i akreditovano TOU;
 - ZPQ.00.02-1 Politika kvaliteta pruženih usluga ATCG;

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

- ZPQ.00.03/24.12.2019 Izjava o čuvanju tajnosti podataka i informacija i poštovanje etičkog kodeksa;
- Procedure, uputstva i obrasci
 - PR.08 Procedura za rješavanje prigovora i žalbi;
 - Pr.13 Ocjenjivanje u slučajevima vanrednih okolnosti;
 - Poslovnik o kvalitetu PQ.00/24.12.2019;
 - Predlog za davanje saglasnosti na Izveštaj o radu ATCG-a za 2021. godinu (sa finansijskim izvještajem) i godišnjim Planom rada za 2022. godinu br. 13-130 od 10.03.2022. godine;
- Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika („Sl. list RCG“, br.032/03);
- Pravilnik o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica („Sl. list Crne Gore“, br.037/17);
- Pravilnik o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list Crne Gore“, br.076/10,...,050/17, 015/19, 009/20);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica („Sl.list CG“, br. 011/20 od 06.03.2020.)
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta ATCG-a br.01-542 od 26.07.2017. godine;
- Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini („Sl. list Crne Gore“, br.047/11);
- Uputstvo o načinu vršenja kancelarijskog poslovanja („Sl. list Crne Gore“, br.059/19, 003/20);
- Uputstvo o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnost („Sl. list Crne Gore“, br. 07/15 od 17.02.2015);
- Statut ATCG-a (na sjednici od 26. jula 2017.god);
- Poslovnik o radu ATCG-a;
- Izveštaj o radu ATCG-a za 2021. godinu, akt broj: 13-130 od 10.03.2022. god.;
- Program rada ATCG-a za 2021. godinu, akt broj: 12-141/1 od 25.02.2021. god.;
- Popis inventara ATCG-a;
- Ugovor o zakupu stana br. 09-113 od 14.03.2018. godine;
- Ugovor o angažovanju na poslovima ocjenjivanja br. 12-457 od 18.06.2021. godine;
- Aneks ugovora o pružanju knjigovodstvenih usluga br.11-14 od 14.01.2020. god. br. 12-884 od 31.12.2021. godine;
- Plan i program preporuka za protekli period;
- Interne procedure i pravila subjekta nadzora.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

1.5. Metode vršenja nadzora

Nadzor je vršen kombinovanjem postupka dokumentovanog i terenskog nadzora.

U pripremnoj fazi nadzora, izvršeno je identifikovanje i procjena rizika, kroz razumijevanje subjekata nadzora i njihovog okruženja uključujući i interne kontrole.

Za potrebe prikupljanja dokazne dokumentacije, NO ATCG-a je uputio ATCG-u obavještenje o otpočinjanju nadzora sa jasno navedenim planom aktivnosti koji će se sprovesti. Članovi NO ATCG-a su u cilju sačinjavanja konačnog izvještaja proučili pravnu regulativu, interne akte, kao i ostalu dokumentaciju o poslovanju ATCG-a. U postupku nadzora analizirane su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Provjerena je primjena zakonske i druge regulative, s ciljem utvrđivanja da li je poslovanje ATCG-a u skladu sa važećom regulativom.

Kod određivanja materijalnosti po vrijednosti, korišćena je stopa materijalnosti u iznosu od 1.3 shodno utvrđenoj metodologiji definisanoj u odredbama Uputstva o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti, a u zavisnosti od visine ukupnih rashoda.

Naziv subjekta nadzora	Iznos rashoda €	Materijalnosti %	Iznos materijalnosti €
Akreditaciono tijelo Crne Gore	350.471,62	1,3	4.556,13

Materijalnost predstavlja iznos do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost.

1.6. Planirani segmenti i obuhvat nadzora

Nakon upoznavanja sa subjektom nadzora, identifikovanja rizika nadzora, određivanja praga materijalnosti i uzorka, planirani su sljedeći segmenti nadzora i to: Organizacija i registracioni status ATCG-a; Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola; Planiranje, izvještavanje i računovodstvene evidencije; Prihodi; Rashodi; Depoziti na računima kod poslovnih banaka; Blagajničko poslovanje; Imovina; Obaveze i potraživanja; Zapošljavanje i Kancelarijsko poslovanje.

Izveštaj Nadzornog odbora ATCG obuhvata period od 1. januara 2021. godine do 31. decembra 2021. godine (u skladu sa definisanim obuhvatom nadzora). Pregled budžeta ATCG za 2021. godinu obuhvata i uvid u finansijski plan ATCG za posmatrani period, te se na osnovu toga daje uporedna analiza planiranog i ostvarenog budžeta.

2. NACIONALNI SISTEM AKREDITACIJE I REALIZOVANE AKTIVNOSTI U 2021. GODINI

Nacionalni sistem akreditacije se prevashodno bazira na nacionalnim, evropskim i međunarodnim standardima i isti se prepoznaje preko nacionalnog akreditacionog tijela koje je garant povjerenja za sva akreditovana tijela za ocjenu usaglašenosti. Sistem akreditacije čine uređena sopstvena pravila, postupci i menadžment za sprovođenje procesa akreditacije.

Strukturu Sistema akreditacije čine: Nacionalno akreditaciono tijelo; Organi i komisije akreditacije; Pravila akreditacije; Postupci akreditacije i Akreditovane organizacije.

Razvoj nacionalnog Sistema akreditacije od ključne je važnosti za zainteresovane strane, kao što su: 1) Akreditovane organizacije (korisnici usluga); 2) Vladu Crne Gore i druge državne institucije i 3) Potrošače kao krajnje korisnike proizvoda garantovanog kvaliteta. Imajući u vidu navedenu

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

činjenicu, NO ATCG-a će kroz ovaj izvještaj posebnu pažnju posvetiti svim detaljima, kako bi se dostigao što veći stepen razvijenosti nacionalnog Sistema akreditacije.

S obzirom na to da je kao rezultat ILAC-ovog glasanja, tranzicioni period za novo izdanje standarda ISO/IEC 17025:2017, koji je usvojen kao dio Rezolucije Generalne skupštine ILAC-a 20.15 (iz novembra 2016. godine), produžen sa 30. novembra 2020. godine na 1. jun 2021. godine, Akreditaciono tijelo Crne Gore je ispoštovalo dinamiku ocjenjivanja i zaključno sa 01. junom 2021. god., u registru akreditovanih laboratorija, bile su važeće akreditacije laboratorija za ispitivanje i etaloniranje prema MEST EN ISO/IEC 17025:2018.

U toku 2021. godine, shodno Planu redovnih nadzornih aktivnosti i ponovnog ocjenjivanja akreditovanih organizacija, ATCG je planirala da sprovede devet (9) ponovnih ocjenjivanja u cilju obnavljanja akreditacije, odnosno produženja trajanja sertifikata o akreditaciji tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti, dvadeset četiri (24) redovna nadzorna ocjenjivanja u okviru kojih će se u nekim slučajevima realizovati i proširenja obima akreditacije, kao i potencijalna dodatna ocjenjivanja u cilju verifikacije dokaza o sprovedenim korektivnim mjerama.

Cilj ATCG je da kroz razne marketinške aktivnosti i saradnju sa privredom, poveća broj potencijalnih tijela za ocjenu usaglašenosti iz domena zainteresovanih strana, kako bi značaj akreditacije i primjene međunarodnih standarda podigao na veći nivo.

2.1. Sistem menadžmenta ATCG

U cilju ažuriranja i preispitivanja postojeće dokumentacije sistema menadžmenta, kako bi se ista usaglasila sa zahtjevima novoizdatih dokumenata EA, ILAC i IAF, ATCG je tokom 2021. godine preduzelo niz aktivnosti, pa su po tom osnovu izmijenjena sljedeća dokumenta:

- PA.01 Pravila akreditacije (izdanje 00, izmjena 1 od 05.08.2021);
- PA.02 Pravila za korišćenje logotipa ATCG, znaka akreditacije i pozivanje na akreditaciju (izdanje 00, izmjena 2, od 05.08.2021);
- PA.03 Pravila prekogranične akreditacije (izdanje 00, izmjena 1, od 05.08.2021.);
- PA.04 Pravila o učešću u međulaboratorijskim poređenjima i šemama za ispitivanje osposobljenosti (izdanje 00, izmjena 1, od 05.08.2021.);
- PA.05 Pravila za ostvarivanje prihvatljive sljedivosti mjerenja (izdanje 00, izmjena 2, od 05.08.2021.);
- PA.06 Pravila za vrednovanje mjerne nesigurnosti (izdanje 00, izmjena 1 od 05.08.2021.).

S obzirom na nova izdanja EA/ILAC/IAF kao obavezujućih dokumenata ažurirana je i ZPR.01.27 Lista dokumenata koja sadrži zahtjeve koje treba da ispuni podnosilac Zahtjeva za akreditaciju i akreditovano TOU.

2.2. Program rada ATCG za 2021. godinu

Direktor ATCG je pripremio, a UO ATCG usvojio Godišnji program rada za 2021. godinu⁷, kojim je odredio prioritete ciljeve i to: Izveštavanje o radu ATCG-a; Zakonodavni okvir, dalje usaglašavanje opštih i internih akata ATCG; Interna provjera i preispitivanje od strane rukovodstva; Akreditacija tijela za ocjenu usaglašenosti; Aktivnosti ATCG u cilju potpisivanja EA MLA Sporazuma; Jačanje administrativno-tehničkih kapaciteta ATCG; Odnosi sa zainteresovanim stranama; Saradnja ATCG sa organima državne uprave i drugim institucijama, organizacijama i udruženjima; Bilateralna

⁷ Akt broj: 12-141/1 od 25.02.2021. godine.

Izvještaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

saradnja sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država; Učešće u planiranju i realizaciji projekata tehničke pomoći. Praćenje i evaluaciju rada ATCG, u skladu sa ovim Programom, vršiče Upravni odbor ATCG i to najmanje jednom godišnje.

Akreditaciono tijelo je tokom 2021. godine kontinuirano pratilo izmjene i dopune izdanja relevantnih mandatornih dokumenata Evropske kooperacije za akreditaciju i Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija i Međunarodnog akreditacionog foruma, kako bi uspostavljena dokumentacija, ako je to primjenjivo, blagovremeno ažurirala nacionalne propise iz navedenih oblasti.

ATCG je tokom 2021. godine, između ostalih, sprovedo i sljedeće aktivnosti: u cilju obezbjeđivanja sredstava koja se na godišnjem nivou opredjeljuju za rad nacionalnog akreditacionog tijela iz državnog budžeta, blagovremeno pripremilo i dostavilo nadležnom Ministarstvu ekonomskog razvoja predlog programskog budžeta za 2022. godinu, radi stavljanja u dalju proceduru razmatranja i donošenja. Nadzorom je utvrđeno da je ATCG na ime realizacije programskih aktivnosti u 2021. godini utrošilo sredstva u iznosu od 56.513,01€.

2.3. Potpisivanje EA MLA Sporazuma

Prema Uredbi Evropskog parlamenta i Savjeta (EC No. 765/2008), osim ostvarivanja punopravnog članstva u Evropskoj kooperaciji za akreditaciju (EA), nacionalna akreditaciona tijela su dužna ispuniti dodatne zahtjeve i potpisati multilateralni sporazum sa EA, tzv. EA MLA Sporazum.

Potpisivanje EA MLA Sporazuma, će predstavljati formalno priznanje da je Nacionalni sistem akreditacije u potpunosti kompatibilan sa evropskim sistemima akreditacije. U cilju potpisivanja navedenog sporazuma ATCG je dana 19.11.2020. godine, nakon niza sprovedenih aktivnosti, koje su se odnosile i na reviziju kompletne dokumentacije sistema menadžmenta ATCG i njenog konačnog usaglašavanja sa zahtjevima nove verzije relevantnog standarda MEST EN ISO/IEC 17025:2018, podnijelo zvaničnu aplikaciju EA vezanu za potpisivanje EA MLA Sporazuma, uz prateću dokumentaciju prevedenu na engleski jezik.

U toku 2021. godine, ATCG je sprovedo niz aktivnosti i nastavilo rad na stvaranju preduslova za ispunjenje svih kriterijuma, koji vode ostvarivanju statusa potpisnika EA MLA Sporazuma. U skladu sa prethodno utvrđenim planom ocjenjivanja, u periodu od 23.-26. novembra 2021. godine, Tim ocjenjivača (peer evaluatora) Evropske kooperacije za akreditaciju (EA), u sastavu: Tuija Sinervo (FINAS - Švedska) i Georgios Kallegris (ESYD - Grčka), realizovao je predocjenjivanje ATCG-a za potrebe budućeg potpisivanja multilateralnog sporazuma između EA i ATCG za sledeće šeme akreditacije: ispitivanje i etaloniranje (ISO/IEC 17025), medicinska ispitivanja (ISO/IEC 15189), kontrolisanje (ISO/IEC 17020), sertifikacija proizvoda (ISO/IEC 17065) i sertifikacija sistema menadžmenta (ISO/IEC 17021-1).

Tokom predocjenjivačke posjete, tim ocjenjivača EA je detaljno razmatrao osnivačka i druga opšta akta, organizacionu strukturu, obezbjeđenje nepristrasnosti i nezavisnosti rada ATCG. Posebni akcenat je stavljen na resurse, prevashodno na raspoloživost i kompetentnost osoblja ATCG (stalno zaposlenih, eksterno angažovanih članova organa i tijela ATCG, ocjenjivača i eksperata koji u ime ATCG sprovode aktivnosti ocjenjivanja tijela za ocjenu usglašenosti). Takođe, detaljno je pregledana cjelokupna dokumentacija sistema menadžmenta ATCG i dokazi njenog sprovođenja u praksi (kroz preglede generisanih zapisa). Za svaku prijavljenu šemu akreditacije pojedinačno, detaljno su pregledani jedan ili više nasumično odabranih prethodno realizovanih predmeta akreditacije tijela za ocjenjivanje usglašenosti (od podnošenja zahtjeva za akreditaciju, pripreme za ocjenjivanje, realizaciju ocjenjivanja na licu mjesta, generisanja izvještaja sa ocjenjivanja i donošenja odluke o statusu akreditacije). Pored navedenog, ocjenjivač Georgios Kallegris je pratio realizaciju ocjenjivanja

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

koje je realizovao ocjenjivački tim ATCG za potrebe drugog redovnog nadzora nad odabranim akreditovanim kontrolnim tijelom.

Na završnom sastanku, tim ocjenjivača EA je saopštio izuzetno pozitivne impresije načinom rada i funkcionisanja ATCG, uspostavljenim dokumentovanim sistemom menadžmenta i njegovom primjenom u praksi, kao i kompetentnošću internog i eksternog osoblja ATCG.

Evaluacija je sprovedena u skladu sa zahtjevima navedenim u EA-2/02, a tim ocjenjivača EA je konstatovao da je cjelokupni rad ATCG u skladu sa zahtjevima EA-2/02, odnosno da ATCG ima dobro uspostavljen proces akreditacije, koji se dosljedno primjenjuje na akreditaciju laboratorija za ispitivanje, laboratorija za etaloniranje, medicinskih laboratorija, kontrolnih tijela, tijela za sertifikaciju sistema menadžmenta za QMS, EMS, FSMS, ISMS, OHSMS i tijela za senifikaciju proizvoda.

Tim ocjenjivača je takođe konstatovao da ATCG usvaja i u značajnoj mjeri sprovodi politiku međunarodne saradnje u akreditaciji laboratorija (ILAC) o sljedivosti rezultata mjerenja (ILAC-P10) i u tom smislu ATCG akreditovanim laboratorijima, kontrolnim tijelima, može pružiti zadovoljavajuću podršku, što je potvrđeno i kod dodatnih zahtjeva i smjernica Međunarodne saradnje za akreditaciju laboratorija (ILAC) za korištenje znaka akreditacije i pozivanja na status akreditacije (ILAC-P8). ATCG je implementirao ILAC dokumente, ILAC P 14 zahtjeve za nesigurnost mjerenja u kalibraciji i ILAC P9 zahtjeve za aktivnosti ispitivanja osposobljenosti.

U vezi sa finansijskim i drugim resursima, sa kojima raspolaže ATCG, neophodnih za nastavak rada nezavisnih postupaka akreditacije, utvrđeno je da su isti na zadovoljavajućem nivou, te da ATCG može ispuniti svoje obaveze u skladu sa dokumentom EA1/06, koji utvrđuje uslove Multilateralnog sporazuma EA, prema kojem potpisnici priznaju jednakost međusobnih šema.

Tokom predocjenjivačke posjete identifikovano je ukupno 5 neusaglašenosti, a koje je potrebno da ATCG otkloni u roku, ne dužem od 6 mjeseci, nakon čega će ocjenjivački tim realizovati kompletno ocjenjivanje za sve prijavljene šeme akreditacije. Imajući u vidu, izvještajni period, ali i period za otklanjanje neusaglašenosti, realizacija istih, biće predmet narednog Izvještaja. Međutim, značajno je naglasiti i da je Tim ocjenjivača (peer evaluator) konstatovao da ATCG usvaja i u značajnoj mjeri sprovodi potrebne politike.

2.4. Status i obaveze ATCG u EA

Ispunjavanje obaveza koje proističu iz članstva ATCG u evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju, prije svega proističu iz članstva u navedenim organizacijama. ATCG ima status punopravnog člana *Evropske kooperacije za akreditaciju (EA)*, koje je Crna Gora ostvarila u novembru 2011. godine.

Kao punopravni član EA, Akreditaciono tijelo ima obavezu učešća u radu njenih upravljačkih i stručnih tijela. Tokom 2021. godine, predstavnici ATCG su prisustvovali i uzeli učešća u radu na 14 (online) sjednica upravljačkih organa i stručnih tijela Evropske kooperacije za akreditaciju i to: U **martu** mjesecu dva predstavnika ATCG su prisustvovala 25. sjednici EA komiteta za horizontalnu harmonizaciju (EA HHC komitet); Dva predstavnika ATCG su prisustvovala 41. sjednici EA komiteta za akreditaciju laboratorija (EA LC komitet); Jedan predstavnik ATCG je prisustvovao vanrednoj sjednici Generalne skupštine EA (EA GA); Jedan predstavnik ATCG je prisustvovao 41. sjednici EA komiteta za akreditaciju kontrolnih tijela (EA IC komitet); Jedan predstavnik ATCG je prisustvovao 41. sjednici EA komiteta za akreditaciju sertifikacionih tijela (EA CC komitet); Jedan predstavnik ATCG je prisustvovao 39. sjednici EA komiteta za komunikacije i publikacije (EA CPC komitet); U **aprilu** mjesecu, dva predstavnika ATCG su prisustvovala 44. sjednici EA komiteta za multilateralne sporazume (EA MAC komitet); U **maju** je bila organizovana 48. sjednica Generalne skupštine EA (EA

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

GA), gdje su prisustvovala dva predstavnika ATCG; **Septembar** je bio mjesec u kojem su predstavnici ATCG prisustvovali sjednicama EA komiteta za horizontalnu harmonizaciju (EA HHC komitet), vanrednoj sjednici Generalne skupštine EA (EA GA), sjednici EA komiteta za akreditaciju laboratorija (EA LC komitet) i EA komiteta za akreditaciju sertifikacionih tijela (EA CC komitet). Predstavnici ATCG su takođe, u oktobru prisustvovali sjednicama EA komiteta za akreditaciju kontrolnih tijela (EA IC komitet) i EA komiteta za multilateralne sporazume (EA MAC komitet); U **oktobru** jedan predstavnik ATCG je prisustvovao 42. sjednici EA komiteta za akreditaciju kontrolnih tijela (EA IC komitet), dok su dva predstavnika ATCG prisustvovala 45. sjednici EA komiteta za multilateralne sporazume (EA MAC komitet).

Predstavnici ATCG nijesu prisustvovali na 50. sjednici Generalne skupštine EA održanoj u periodu 24-25.11.2021. godine, jer je u tom periodu ATCG bio predmet predocjenjivačke posjete za potrebe potpisivanja EA MLA sporazuma. ATCG je zvanično ovlastio SA (Slovenija) da u ime ATCG ostvari pravo glasanja na predmetnoj sjednici, kako bi bili zastupljeni tokom odlučivanja o pojedinim pitanjima, koja su se razmatrala tokom predmetne sjednice.

Sa druge strane, ATCG ima status pridruženog člana *Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija (ILAC)* i u skladu sa preuzetim obavezama ATCG je u toku 2021. godine nastavilo da doprinosi radu ILAC, kroz redovnu razmjenu relevantnih informacija i učešće u razvoju procedura i pravila ILAC putem davanja komentara na nacрте dokumenata i glasanja s ciljem njihovog usvajanja.

ATCG je u skladu sa obavezama koje proističu iz pridruženog članstva, blagovremeno i u propisanom roku izvršilo uplatu sredstava za članarinu u ILAC za 2021. godinu.

2.5. Registar akreditovanih organizacija

ATCG u skladu sa osnivačkim aktom i Zakonom o akreditaciji ima obavezu da vodi Registar akreditovanih organizacija. Registar akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti sa dodijeljenim obimom akreditacije, javno je dostupan na web portalu ATCG, na adresi: www.akreditacija.me.

Na osnovu podnešenog Zahtjeva za akreditaciju pokreće se postupak početne akreditacije. Kao rezultat sveukupno sprovedenog postupka akreditacije, akreditovano lice dobija Sertifikat o akreditaciji koji se izdaje na 4 godine.

U nacionalnom sistemu akreditacije krajem 2021. godine se nalazilo ukupno 46 tijela za ocjenjivanje usaglašenosti (TOU) akreditovanih od strane ATCG, i to: 28 laboratorija za ispitivanje, 2 laboratorije za etaloniranje, 2 medicinske laboratorije, 8 kontrolnih tijela, 3 sertifikaciona tijela za sertifikaciju proizvoda i 3 sertifikaciona tijela za sertifikaciju sistema menadžmenta.

Nakon uspješno okončanog postupka akreditacije, u registar akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, ATCG je tokom 2021. godine upisalo pet (5) novih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, i to:

A. Tri Laboratorije za ispitivanje (referentni standard MEST EN ISO IEC 17025:2018) i to:

1. „Global Control“ d.o.o. Nikšić;⁸
2. „CEDIS“ D.O.O. Laboratorija za ispitivanje iz oblasti zaštite na radu, Podgorica;⁹

⁸ Laboratorija za mjerenje jačine ambijentalnog ekvivalenta doze u okolini predmeta i materijala. Dodijeljeni obim akreditacije: Jonizujuće zračenje - Mjerenje jačine ambijentalnog ekvivalenta doze u okolini predmeta i materijala.

⁹ Dodijeljeni obim akreditacije: Dielektrična ispitivanja zaštitne elektroizolacione opreme i sredstava: elektroizolacione rukavice, elektroizolaciona obuća, manipulativne motki rad pod naponom, detektori (indikatori) napona, fazni komparatori,

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

3. „Viamont“ d.o.o. Kolašin, Podružnica „Vialab“ d.o.o. Podgorica.¹⁰
- B. Medicinska laboratorija (MEST EN ISO 15189:2016) Institut za javno zdravlje Crne Gore, Centar za kontrolu i prevenciju zaraznih bolesti, Centar za medicinsku dijagnostiku¹¹ i
- C. Certifikaciono tijelo za sertifikaciju proizvoda, procesa i usluga (Referentni standard MEST EN ISO /IEC 17065:2020) – „MMinstitut“ d.o.o. Kotor, Podružnica „MMcert“ Kotor.¹²

S obzirom na to da je tranzicioni period za novo izdanje standarda ISO/IEC 17025:2017, rezultat ILAC-ovog glasanja usvojen kao dio Rezolucije Generalne skupštine ILAC-a 20.15 (iz novembra 2016. godine), produžen sa 30. novembra 2020. godine, na 1. jun 2021. godine, ATCG je u potpunosti ispoštovalo dinamiku ocjenjivanja i zaključno sa 01.06.2021. u registru akreditovanih laboratorija su važeće akreditacije laboratorija za ispitivanje i prema MEST EN ISO/IEC 17025:2018.

Na osnovu Plana redovnih nadzornih aktivnosti i ponovnog ocjenjivanja akreditovanih organizacija u posmatranom periodu izvještavanja, ATCG je sprovedo devet (9) ponovnih ocjenjivanja u cilju obnavljanja akreditacije, odnosno produženja trajanja sertifikata o akreditaciji tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti, dvadeset četiri (24) redovna nadzorna ocjenjivanja u okviru kojih su se u nekim slučajevima realizovala i proširenja obima akreditacije, kao i dva (2) dodatna ocjenjivanja u cilju verifikacije dokaza o sprovedenim korektivnim mjerama.

ATCG je, prateći evropska pravila i smjernice za odvijanje akreditacije u vanrednim okolnostima, a u skladu sa IAF ID 3 Informative Document for Management of Extraordinary Events or Circumstances Affecting ABS, CABs and Certified Organizations, IAF ID 12 Principles on remote Assessment IAF MD 4 IAF Mandatory Document for the Use of ICT for Auditing/Assessment Purposes, uspostavio sopstvenu proceduru PR 13 Ocjenjivanje u vanrednim okolnostima (izdanje 00 od 16.12.2020.), u skladu sa njom se, zbog otežanih uslova uslijed epidemiološke situacije, realizovalo jedno ocjenjivanje na daljinu.

2.6. Sprovedene obuke tokom 2021. god.

U cilju jačanja kompetentnosti, tokom 2021. godine, realizovane su brojne obuke. Prva je bila na osnovu iskazanog interesovanja učesnika sa okruglog stola održanog na temu "Remote assessments", u okviru regionalnog PTB projekta, realizovan je nastavak predmetnog okruglog stola (online) na kojem su prisustvovala 4 predstavnika ATCG. Tema tog okruglog stola je bila razmjena iskustava između nacionalnih akreditacionih tijela regiona u vezi sa ocjenjivanjem na daljinu, za potrebe akreditacije tijela, za ocjenjivanje usaglašenosti i praćenja njihove kompetentnosti. Moderator na okruglom stolu je bila Dr Roza Ring, dok je angažovani ekspert i predavač bio Dr Andre Sollwedel (DAkKS).

U okviru regionalnog PTB projekta (P TB SEE QI Project 8), održana je (online) obuka na temu "Organising and running effective virtual events". Tema ove obuke je bila prezentacija alata, principi i način organizovanja i vođenja efektivnih virtuelnih sastanaka upotrebom raspoloživih u IT platformi

prostirke, pokrivači, šljemovi, ploče, Električna ispitivanja električnih instalacija niskog napona Električna ispitivanja gromobranskih instalacija Fizička ispitivanja radne sredine (buka, relativna vlažnost vazduha, temperatura i brzina strujanja vazduha).

¹⁰ Dodjeljeni obim akreditacije: Fizička ispitivanja kamenog agregata i mehanička ispitivanja očvrstlog betona.

¹¹ Dodjeljeni obim akreditacije: In vitro medicinska ispitivanja: uzorkovanje za potrebe laboratorijske dijagnostike SARS - COV-2. Real-time PCR detekcija korona virusa SARS-CoV-2.

¹² Dodjeljeni obim akreditacije: Sertifikacija fabričke kontrole proizvodnje (sistem ocjene 2+) Harmonizovano područje: Agregati (agregati za beton, agregati za bitumneske mješavine i obradu površina puteva, aerodroma i drugih saobraćajnih površina, agregati za nevezane i hidraulički vezane materijale za upotrebu u građevinarstvu i izgradnji puteva, agregati za zastor željezničkih pruga, agregati za bitumneske mješavine) Neharmonizovano područje: beton i bitumneske mješavine).

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

(Zoom, Ms Teams i sl.). U okviru regionalnog PTB projekta (PTB SEE QI Project 8, komponenta 2 - Accreditation) organizovana je (online) obuka na temu "Training on accreditation for SARS-CoV-2 virus identification". Obuka je osmišljena na način da tokom prvog radnog dana budu prisutni samo predstavnici nacionalnih akreditacionih tijela zemalja regiona, da bi im se drugog dana obuke pridružili i predstavnici laboratorija koje se bave predmetnim ispitivanjima kako bi se više diskutovalo o tehničkim zahtjevima i pitanjima. Osim svih zaposlenih iz ATCG, na obuci je drugog radnog dana prisustvovalo pet predstavnika iz četiri crnogorske laboratorije (IJZ, Dom zdravlja Podgorica, Moj Lab i Bona LAB), koje su potencijalni kandidati za akreditaciju u oblasti vezanoj za identifikaciju virusa COVID-19.

Na osnovu iskazanog interesovanja učesnika, na prethodno održanom okruglom stolu, u okviru regionalnog PTB projekta (PTB SEE QI Project 6 - Accreditation), 22. marta 2021. god. realizovan je nastavak okruglog stola na temu "Exchange of experience on Accreditation of CABs for sampling as standalone activity, of laboratories for opinions and interpretation, CABs for statement of conformity".

U okviru projekta IPA 2014 - Technical Assistance for Alignment and Implementation of the EU Internal Market acquis (AIM II), u periodu 06-08.april 2021. god. održana je (online) obuka na temu "Accreditation of management systems certification bodies according to ISO/IEC 17021-1:2015". Na obuci su razmatrani zahtjevi referentnog standarda, kao i zahtjevi drugih odnosnih normativnih dokumenta koje izdaju evropske i međunarodne organizacije za akreditaciju. Takođe, u okviru ovog projekta, održana je (online) obuka na temu "Accreditation of management systems inspection bodies according to ISO/IEC 17020:2013" gdje su razmatrani zahtjevi referentnog standarda, zahtjevi drugih odnosnih normativnih dokumenta, koje izdaju evropske i međunarodne organizacije za akreditaciju i predstavljena iskustva ARM (Sjevema Makedonija) u predmetnoj šemi akreditacije. Predavač na obuci je bio g-din Dejan Stojkovski, vodeći ocjenjivač IARM i "peer evaluator" EA za predmetnu šemu akreditacije. Na kraju, u okviru istog projekta realizovana je praktična obuka za ocjenjivače ATCG pri čemu su dva predstavnika iz ATCG u realnom vremenu posmatrala virtuelno ocjenjivanje, koje je sproveo ocjenjivački tim LARM za potrebe redovnog ocjenjivanja i proširenja dodijeljenog obima akreditacije sertifikacionog tijela za sisteme menadžmenta "INTERCERT" - Skoplje. Predstavnici ATCG su prisustvovali, kao posmatrači ocjenjivanju, koje je realizovalo IARM (Sjeverna Makedonija), nad kontrolnim tijelom „AM CERT DOEL“, Skoplje - Sektor za mobilitet i nad sertifikacionim tijelom za senifikaciju proizvoda GIM Sertifikacija Gradežen Institut "Makedonija" AD, Skoplje.

U okviru regionalnog PTB projekta (PTB SEE QI Project 6 - Accreditation) realizovana je obuka pod nazivom "Training on accreditation and notification related to Construction Products Regulation (CPR)". Tema obuke je bila EU regulativa, koja se odnosi na građevinske proizvode, akreditacija i notifikacija tijela za ocjenu usaglašenosti u predmetnoj oblasti, kao i razmatranje primjera iz prakse DAAKS (Njemačka). Moderator na okruglom stolu je bila Dr Roza Ring, dok su angažovani eksperti i predavači bili Heidelinde Fiege (DIBT) i Dr Andrić Sollwedel (DAkKS). Takođe, članovi ATCG su učestvovali i na manifestaciji Forum kvaliteta 2021 u Beogradu, kao i seminaru na temu "Single organization for accreditation" u organizaciji ILAC/IAF. Predmet ovog seminara je bilo upoznavanje predstavnika nacionalnih akreditacionih tijela sa dostignućima na planu povezivanja međunarodnih organizacija za akreditaciju ILAC i IAF u jednu zajedničku međunarodnu organizaciju za akreditaciju.

2.7. Saradnja ATCG-a sa drugim institucijama

Saradnja ATCG-a sa organima državne uprave, u toku 2021. godine, se odvijala direktno ili posredstvom nadležnog Ministarstva, vezano za razmjenu informacija u vezi sa akreditacijom i sistemom akreditacije, u doba COVID pandemije. Tokom 2021. godine, Rukovodilac službe za akreditaciju je prisustvovao sastancima u Ministarstvu za kapitalne investicije, koji si bili organizovani zbog izmjene Zakona o energetici, a u smislu prepoznavanja akreditacije, kao mjere povjerenja na tržištu usluga. ATCG je, takođe, dao svoj doprinos u davanju sugestija i mišljenja za realizaciju

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

Programske linije, za uvođenje međunarodnih standarda u okviru tadašnjeg Ministarstva ekonomskog razvoja.

ATCG je takođe uspješno saradivalo i sa institucijama infrastrukture kvaliteta - Zavodom za metrologiju Crne Gore i Institutom za standardizaciju Crne Gore. Predstavnik Akreditacionog tijela je tokom 2021. bio aktivni participant u Koordinacionom odboru za kvalitet Privredne Komore Crne Gore.

U toku 2021. godine, a na osnovu prethodno potpisanih bilateralnih sporazuma o saradnji, ATCG je nastavilo saradnju sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država (Srbije, Makedonije, Bosne i Hercegovine, kao i Hrvatske). Saradnja je uključivala razmjenu informacija, iskustva, ocjenjivača, kao i ažuriranje zajedničke baze ocjenjivača, posebno u slučajevima ocjenjivanja u toku vanrednih okolnosti izazvanih COVID pandemijom. Krajem 2021. inicirano je da se u 2022. godini potpiše bilateralni sporazum sa turskim akreditacionim tijelom TURKAK.

2.8. Program aktivnosti ATCG za 2022. god.

Aktivnosti ATCG u narednom periodu biće usmjerene ka: Završetku svih započetih procesa akreditacije, održavanju postojećih akreditacija i akreditaciji novih, potpunoj primjeni sistema menadžmenta ATCG-a usaglašenog sa zahtjevima standarda MEST EN ISO/ IEC 1701 1:2018 i drugih dokumenata međunarodnih organizacija EA, ILAC i IAF sa obaveznom primjenom; Uspostavljanju operativne saradnje u skladu sa potpisanim sporazumima i protokolima o saradnji, unapređenju sistema ocjenjivanja, sa ciljem harmonizacije rada ocjenjivača, učešću u realizaciji programa i projekata unapređenja oblasti akreditacije i infrastrukture kvaliteta (u okviru projekata IPA2020, TAIEX dr.); Uspostavljanju i primjeni planova operativne saradnje sa drugim akreditacionim tijelima u skladu sa potpisanim bilateralnim sporazumima, potpisivanju novih bilateralnih sporazuma u oblasti akreditacije; Osmišljavanju projektovanju, nabavci implementaciji adekvatnog informacionog sistema, koji bi omogućio povećanje efikasnosti rada ATCG; Sprovođenju promocije akreditacije kroz održavanje radionica, seminara, distribuciju informativnog materijala, daljoj permanentnoj obuci svih zaposlenih, članova upravljačkih i radnih tijela ATCG, kao i ka povećanju broja i jačanju kompetentnosti eksternih ocjenjivača koji se od strane ATCG angažuju za potrebe ocjenjivanja tijela za ocjenu usaglašenosti.

3. ORGANI AKREDITACIONOG TIJELA CRNE GORE

Odlukom o osnivanju ATCG u članu 7, Zakonom o akreditaciji u članu 12 i Statutom u članu 8, definisani su organi Akreditacionog tijela, i to: Upravni odbor, Direktor i Nadzorni odbor. Aktom o osnivanju i Statutom uređuje se način obrazovanja organa, njihov način rada i odlučivanja i druga pitanja od značaja za rad Akreditacionog tijela.

3.1. Upravni odbor (UO ATCG)

Upravni odbor odlučuje o poslovanju, utvrđuje poslovnu politiku Akreditacionog tijela i prati njeno sprovođenje u skladu sa aktom o osnivanju. Upravni odbor ima predsjednika i četiri člana od kojih dva člana predlaže Privredna komora Crne Gore, iz reda akreditovanih organizacija. Predsjednika i članove Upravnog odbora imenuje i razrješava Vlada Crne Gore¹³, na mandat od četiri godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja.

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 8. aprila 2021. godine na predlog Ministarstva ekonomskog razvoja, a na osnovu člana 8 stav 2 Odluke o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore ("Sl. list Republike Crne Gore", br. 021/07 od 13.04.2007), donijela Rješenja o imenovanju predsjednika i dva

¹³ Rješenje o imenovanju Upravnog odbora ATCG, akt Vlade CG broj: 07-3270/3 od 18. jula 2019. godine; Rješenje o imenovanju Upravnog odbora ATCG, akt Vlade CG broj: 07-4341/3 od 1. oktobra 2020. godine.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

člana Upravnog odbora Akreditacionog tijela Crne Gore i to: Prof. dr. Aleksandra Vujovića, predsjednika, te članove Dr Jelenu Jovanović i Dragana Vukčevića, dok je na sjednici Vlade od 30. jula 2021. god, na predlog Privredne komore donijeto Rješenje o imenovanju člana Upravnog odbora mr Jovana Nikolića, izvršnog direktora "Montorganika" d.o.o. Podgorica. Rješenje o imenovanju gospođe Nade Medenice, izvršne direktorice CETI-a broj: 073-3635 od 6. jula 2018. je ostalo nepromijenjeno.

Upravni odbor, kao stručno-upravljačko tijelo ATCG-a, uz saglasnost Vlade: a) Donosi statut; b) Usvaja finansijske iskaze; c) Usvaja godišnji finansijski izvještaj o poslovanju i radu Akreditacionog tijela; d) Donosi plan i godišnji program rada; e) Odlučuje o raspolaganju imovinom veće vrijednosti; f) Odlučuje o visini troškova akreditacije; g) Odlučuje o namjeni i programu korišćenja sredstava, u skladu sa planom rada; h) Donosi pravila akreditacije, u skladu sa zakonom i važećim međunarodnim standardima iz oblasti akreditacije; i) Donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, odlukom i statutom.

Upravni odbor je u novom sastavu tokom 2021. godine, održao pet (5) sjednica¹⁴. **Prva (konstitutivna) sjednica** novog saziva UO ATCG održana je dana 16.jula 2022. godine, na kojoj se raspravljalo o: 1. Kostituisanju novog saziva Upravnog odbora ATCG (verifikacija rješenja Vlade CG); 2. Razmatranje Izvještaja o radu ATCG za 2020.godinu sa finansijskim izvještajima (Bilans stanja, Bilans uspjeha, Statistički anex, Zaključni list); 3. Razmatranje Plana rada ATCG za 2021. godinu i 4. Donošenje Odluke o raspisivanju konkursa za izbor i imenovanje Direktora ATCG.

Na **drugoj** redovnoj sjednici, koja je održana 10.09.2021. god. UO ATCG-a verifikovao je rješenje Vlade Crne Gore o imenovanju **petog** člana UO ATCG. Na navedenoj sjednici, ovaj organ ATCG-a je za direktoricu predložio kandidatkinju **g-đu Anitu Krulanović**, diplomiranu hemičarku iz Podgorice. Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 30.09.2021. godine, dala saglasnost za imenovanje g-đe Krulanović za direktoricu ATCG-a, a Upravni odbor je na elektronskoj sjednici od 11.10.2021. god. potvrdio izbor i donio odgovarajuću Odluku o imenovanju direktora Akreditacionog tijela Crne Gore broj: 12-679. Takođe, ovaj organ ATCG-a je na navedenoj sjednici donio i Rješenje o prestanku radnog odnosa g-dina Milivoja Pavićevića, direktora ATCG-a, koji je stekao sva zakonska prava za odlazak u penziju. U cilju sagledavanja stepena realizacije prethodno donešenih preporuka predsjednik NO i UO ATCG sastali su se krajem godine u prostorijama Akreditacionog tijela gdje su, između ostalog, razgovarali i o problemima i izazovima koji stoje pred ovim organom.

Direktor ATCG-a je, na osnovu člana 21 stav 4 Statuta ATCG-a, dostavio predlog UO ATCG-a za imenovanje članova **Savjeta za akreditaciju**¹⁵. UO ATCG-a je putem elektronskog izjašnjavanja dana 22.11.2021. godine, razmotrio i jednoglasno donio Odluku o imenovanju članova Savjeta za akreditaciju broj: 01-15. Za članove Savjeta izabrani su:

1. Dragomir Čalasan - Centar za zaštitu potrošača
2. Svetlana Mumin - Laboratorija za ispitivanje asfalta, betona i geometriku
3. prof. dr Miloš Knežević – Inžinjerska komora Crne Gore
4. dr Mladen Perazić – Privredna komora Crne Gore
5. dr Ljubica Terić – Institut za javno zdravlje Crne Gore
6. dr Enis Kočan – Univerzitet Crne Gore

¹⁴ Dvije sjednice su održane elektronskim putem dok su tri održane sa zasjedanjem.

¹⁵ Na osnovu Pravilnika o obrazovanju i radu Savjeta za akreditaciju (ATCG br. 7 od 25. decembra 2020. godine), ovo tijelo mogu činiti predstavnici akreditovanih organizacija čiji je ili nije osnivač država, predstavnik Udruženja potrošača, predstavnik Univerziteta, predstavnik Privredne komore Crne Gore, predstavnik Inžinjerske komore Crne Gore

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

Na trećoj redovnoj sjednici, koja je održana dana 24.12.2021. god, razmatrana je analiza Izveštaja o Predocjenjivanju od strane tima ocjenivača (peer evaluatora), Evropske kooperacije za akreditaciju (EA), a sve u cilju potpisivanja Multilateralnog sporazuma između EA i ATCG, te je tom prilikom zaključeno da je isti afirmativan i obavezujući.

Ovaj organ ATCG-a je 10.03.2022. godine pripremio i predao Ministarstvu ekonomskog razvoja na dalje postupanje sljedeće akte:

- Godišnji izvještaj o poslovanju ATCG-a za 2021. godinu;
- Finansijske iskaze ATCG-a za 2021. godinu i
- Godišnji plan rada ATCG-a za 2022. godinu.

Po osnovu utvrđenog Predloga sugestija NO ATCG-a za protekli period, a uvidom u dostavljena i pregledana dokumenta konstatovano je sljedeće:

Tabela br.1: Preporuke i stepen realizacije obaveza¹⁶

Organ Akreditacionog tijela CG/Preporuke	Aktivnost	Realizacija	
		da	ne
Upravni odbor (UO ATCG)			
1. Potrebno je u što kraćem roku donijeti i usvojiti novi Poslovnik o radu (imajući u vidu da je aktuelni iz 2008. godine);	Poslovnik o radu Upravnog odbora donijet je na sjednici održanoj 25.12.2020. godine.	x	
2. U saradnji sa ATCG potrebno je obezbijediti da se akti ovog organa (odluke, zaključci i zapisnici) čuvaju u posebnoj arhivi kao službena dokumenta, sistematično zavedena i arhivirana;	ATCG je obezbijedilo da se akti Upravnog odbora (odluke, zaključci i zapisnici) čuvaju u posebnoj arhivi kao službena dokumenta, sistematično zavedena i arhivirana.	x	
3. Potrebno je uložiti dodatne napore kako bi došlo do pune realizacije već donešenih odluka.	UO ATCG-a je po osnovu dodatnih aktivnosti u cilju realizacije već donešenih odluka dokumentovao NO ATCG-a sljedeće akte: <ul style="list-style-type: none"> - Zapisnik sa konstitutivne sjednice Upravnog odbora od 7.08.2019. god., u sazivu: Ana Martinović, Dragan Vukčević, Božidar Pavlović, Teodor Nikolić i Nada Medenica; - Izvještaj o radu ATCG za 2019. godinu i Program rada ATCG za 2020. godinu, upućeni Upravnom odboru od 21.02.2020. godine; - Zapisnik sa konstitutivne sjednice Upravnog odbora od 9.11.2020. godine, u sazivu: Dragan Vukčević, Božidar Pavlović, Lidija Radusinović, Teodor Nikolić i Nada Medenica; - Zapisnik sa druge sjednice Upravnog odbora od 25.12.2020. godine, sa odlukama o donošenju Poslovnika o radu Upravnog odbora ATCG, Pravilnika o obrazovanju i radu Komisije za žalbe i Pravilnika o obrazovanju i radu ATCG-a za akreditaciju. 	x	
4. U skladu sa Odlukom o osnivanju ATCG (član 10) nepходно je da Upravni odbor	ATCG je pripremila dokumentaciju koja je definisana Odlukom o osnivanju ATCG (član 10) i dala je na	x	

¹⁶ Predmetna tabela predstavlja izvode preporuka koje su navedene u Izvještaju Nadzornog odbora Akreditacionog tijela Crne Gore za 2019. i 2020. godinu, kojeg je Vlada CG usvojila na sjednici od 01. aprila 2021. godine, akt br. 04-1494/2 od 08. aprila 2021. godine, radi lakšeg praćenja realizacije istih.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

<p>razmatra, usvaja i odlučuje o dokumentima iz svoje nadležnosti u zakonskom roku, definisanoj formi i ista dostavlja osnivaču, tamo gdje je predviđena saglasnost osnivača¹⁷</p> <p>a) Usvoji finansijske iskaze za 2020. godinu;</p> <p>b) Usvoji godišnji finansijski izvještaj o poslovanju i radu Akreditacionog tijela za 2020. godinu;</p> <p>c) Donese plan i godišnji program rada za 2021. godinu;</p> <p>d) Odlučuje o namjeni i programu korišćenja sredstava, u skladu sa planom rada;</p> <p>e) Odlučuje o raspolaganju imovinom veće vrijednosti.</p>	<p>razmatranje i usvajanje Upravnom odboru ATCG.</p> <p>Usvojeni akti:¹⁸</p> <ul style="list-style-type: none"> - Finansijski iskazi za 2020. - Plan i godišnji program rada za 2021. godinu od 29. januara 2021. - Odluka o usvajanju Izvještaja o radu za 2021. godinu br. 01- 23 od 08.03.2022. - Odluka o usvajanju godišnjeg Plana rada br.01-22 od 08. 03.2022. donesene na Sjednici Upravnog odbora održanoj 01.03.2022. (Zapisnik br. 01-19 od 08.03.2022.). 		
--	---	--	--

Izvor: ATCG

3.2. Direktor ATCG

Direktora Akreditacionog tijela, na osnovu člana 11 Odluke o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore i člana 20 Statuta, imenuje Upravni odbor na osnovu javnog konkursa, uz saglasnost Osnivača. Direktor zastupa i predstavlja Akreditaciono tijelo, organizuje i rukovodi radom ATCG-a, a njegov mandat traje četiri godine, uz mogućnost ponovnog izbora za još jedan mandat.

Komisija za kadrovska i administrativna pitanja Vlade Crne Gore je, na sjednici održanoj 29. septembra 2021. godine, razmotrila predlog ministra ekonomskog razvoja za davanje saglasnosti za imenovanje g.đe Anite Krulanović, diplomirane hemičarke iz Podgorice, na mjesto direktorice Akreditacionog tijela Crne Gore. Na osnovu saglasnosti Vlade Crne Gore akt broj: 04-003-4475/3 od 29. septembra 2021. godine, Upravni odbor ATCG je donio Odluku o imenovanju direktora Akreditacionog tijela Crne Gore dana 11. oktobra 2021. godine (ATCG br. 12-679/01-11).

Direktor obavlja poslove koji su propisani članom 12 osnivačkog akta, te članom 14 Statuta, odnosno: a) Zastupa i predstavlja Akreditaciono tijelo; b) Organizuje i rukovodi radom Akreditacionog tijela; c) Stara se o zakonitosti rada i odgovoran je za zakonitost rada Akreditacionog tijela; d) Odlučuje o korišćenju sredstava Akreditacionog tijela, osim onim o kojima odluku donosi Upravni odbor; e) Izvršava i sprovodi odluke Upravnog odbora; f) Predlaže i organizuje pripremu akata koje donosi Upravni odbor; g) Predlaže akt o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta; h) Predlaže godišnji izvještaj o poslovanju; i) Odlučuje o angažovanju stručnjaka za obavljanje pojedinih poslova iz nadležnosti Akreditacionog tijela i sa njima zaključuje ugovor o regulisanju međusobnih prava i obaveza; j) Odlučuje o pravima i obavezama zaposlenih u Akreditacionom tijelu, u skladu sa zakonom; k) Verifikuje odluku o akreditaciji na osnovu mišljenja komisije za akreditaciju; l) Obavlja i druge poslove u skladu sa Zakonom, Odlukom i Statutom.

¹⁷ Saglasnot osnivača je potrebna za sva pobrojana dokumenta u tekstu, osim pod tačkom d)

¹⁸ Vlada Crne Gore je na sjednici od 18. jula 2022. godine, razmatrala Izvještaje o radu ATCG-a za 2021. godinu, sa finansijskim izvještajima i Godišnjim planom rada ATCG-a za 2022. godinu. Zaključkom broj: 04-4603/2 od 22. jula 2022. godine, Vlada Crne Gore je dala saglasnost na navedene dokumente ATCG-a. Međutim, treba imati u vidu da format usvojenih dokumenta ne prati u potpunosti dokumenta koja su definisana Odlukom o osnivanju ATCG (član 10).

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

Vezano za prethodni Izveštaj, u dijelu preporuka, koje se odnose na činjenicu da zbog složenosti poslova ATCG ima potrebu angažovanja stručnih (eksternih eksperata, ocjenjivača), tokom posmatranog perioda, Direktor ATCG je potpisao Ugovore sa ocjenjivačima kao model međusobne saradnje između ocjenjivača i Akreditacionog tijela Crne Gore. Izbor ocjenjivača se vrši u saglasnosti sa sljedećim procedurama:

- PR.09 Procedura za kvalifikacione kriterijume i kriterijume za sticanje i održavanje kompetentnosti učesnika u sprovođenju akreditacije kao i sprovođenju aktivnosti u okviru sistema upravljanja ATCG;
- PR. 10 Procedura za izbor, obuku i praćenje ocjenjivača, a po dokumentu ZPR.10.05 Lista evidencije ocjenjivača i tehničkih eksperata ATCG, koji se redovno ažurira.

U skladu sa ZPR.10.09 Plan praćenja ocjenjivača na terenu - ocjenjivači se prate i na taj način provjerava održavanje njihove kompetentnosti. Za svakog ocjenjivača formira se i ažurira ZPR. 10.11 Personalni karton ocjenjivača/tehničkog eksperta.

U skladu sa navedenim, neophodna je da preporuka ima kontinuiran karakter tj. da je cilj da se postigne veća transparentnost i provjera kompetentnosti stručnih organa odnosno eksperata, kao i da je neophodno nastaviti sa stručnim usavršavanjem zaposlenih.

3.3. Nadzorni odbor

Nadzorni odbor, kao što je već navedeno, ima predsjednika i dva člana, koje imenuje i razrješava Osnivač, na period od četiri godine, uz mogućnost ponovnog biranja. Aktivnosti ovog organa ATCG-a su bliže navedene u uvodnom dijelu ovog Izveštaja. Nadzor nad zakonitošću rada organa ATCG-a i pregled izvještaja o poslovanju i finansijskih izvještaja vrši Nadzorni odbor.

Nadzor nad radom Akreditacionog tijela u obavljanju poslova utvrđenih zakonom, vrši ministarstvo nadležno za poslove infrastrukture kvaliteta, a u pogledu racionalnog korišćenja sredstava za rad Akreditacionog tijela, koja se obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, ministarstva nadležna za finansije i poslove infrastrukture kvaliteta.¹⁹ Značajno je napomenuti da je novi Poslovnik o radu NO usvojen 19.11.2021. (ATCG 01-09).

4. STRUČNA I SAVJETODAVNA TIJELA ATCG

U članu 19 Statuta ATCG-a navodi se da ATCG obrazuju stručna i savjetodavna tijela, i to: Savjet za akreditaciju i Komisiju za akreditaciju. Takođe, treba imati u vidu da je Komisija za akreditaciju definisana osnivačkim aktom u članu 15.

4.1. Savjet za akreditaciju

Savjet za akreditaciju (u daljem tekstu: Savjet): 1) Daje inicijative i mišljenja u pogledu razvoja sistema akreditacije u Crnoj Gori; 2) Daje inicijative i mišljenja u vezi sa proširenjem oblasti djelovanja Akreditacionog tijela, odnosno ustanovljavanja novih šema akreditacije; 3) Daje mišljenja na pravila i kriterijume akreditacije; 4) Daje inicijative i mišljenje za obrazovanje privremenih tehničkih komiteta kao radnih tijela za određene oblasti akreditacije; 5) Učestvuje u promociji akreditacije u Crnoj Gori; 6) Daje mišljenja po drugim pitanjima, na zahtjev UO i/ili Direktora.

Savjet ima predsjednika i šest članova, kojeg čine:

- 1) predstavnik osnivača;
- 2) predstavnik akreditovane organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti čije je osnivač država;

¹⁹ Član 16 Zakona o akreditaciji ("Sl. list Crne Gore", br. 054/09 od 10.08.2009, 043/15 od 31.07.2015).

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

- 3) predstavnik akreditovane organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti čije osnivač nije država;
- 4) predstavnik Udruženja potrošača;
- 5) predstavnik Univerziteta;
- 6) predstavnik Privredne komore Crne Gore;
- 7) predstavnik Inženjerske komore Crne Gore.

Predsjednik Savjeta ATCG-a se bira iz reda članova ATCG-a. Za članove Savjeta mogu se imenovati istaknuti stručnjaci i naučni radnici iz oblasti koje su od značaja za obavljanje poslova iz nadležnosti Akreditacionog tijela i njih, na period od četiri godine, i njih imenuje i razrješava Upravni odbor na predlog direktora, na period od četiri godine.

Kriterijumi za izbor članova Savjeta, djelokrug i način rada Savjeta bliže se uređuju aktom Akreditacionog tijela.

U skladu sa već navedenim, u dijelu preporuka koje se odnose na prethodni Izveštaj, a kojima je definisano da se u što kraćem roku formira Savjet za akreditaciju, ista je realizovana. Napominjemo da je Pravilnik o obrazovanju i radu Savjeta za akreditaciju donijet 25.12.2020, (br. 01-7).

4.2. Komisija za akreditaciju²⁰

Komisija za akreditaciju je stručno tijelo ATCG koja donosi odluke o statusu akreditacije tijela za ocjenjivanje usaglašenosti: dodjeljivanju, održavanju, proširenju, smanjenju, suspenziji i ukidanju, na osnovu mišljenja tima ocjenjivača Akreditacionog tijela i ista se formira *ad hoc*, a čine je predsjednik i dva člana. Komisiju čini jedno stalno zaposleno lice u Akreditacionom tijelu, koje nije učestvovalo u procesu akreditacije, koja je predmet donošenja odluke i dva eksterno angažovana eksperta za tehničku ekspertizu, u skladu sa šemama i oblastima ocjenjivanja usaglašenosti, koje su predmet odlučivanja o akreditaciji. U radu Komisije za akreditaciju može da učestvuje direktor, bez prava glasa, a on ih takođe imenuje i razrješava.

Kriterijumi za izbor članova Komisije za akreditaciju (djelokrug i način rada Komisije), uređuju se aktom Akreditacionog tijela. Dana 18.12.2019. donijet je novi Pravilnik o obrazovanju i radu Komisije za akreditaciju.

4.3. Komisija za žalbe²¹

Procedura rješavanja žalbi opisana je u dokumentu Poslovnik o radu Komisije za žalbe iz marta 2008. godine (novi Pravilnik o obrazovanju i radu Komisije za žalbe je na usvajanju). U izvještajnom periodu, nije bilo žalbi na odluke ATCG.

4.4. Komisija za prigovore

Direktor je dana 18. decembra 2019. godine, donio **Pravilnik o obrazovanju i radu Komisije za prigovore** (u toku usklađivanja dokumentacije u odnosu na novo izdanje standarada MEST EN ISO/IEC 17011). U izvještajnom periodu, nije bilo prigovora na rad ATCG.

4.5. Komisija za izbor i praćenje ocjenjivača

Komisija za izbor i praćenje ocjenjivača i tehničkih eksperata (KIPO), u skladu sa aktivnostima i planovima utvrđenim za 2021. godinu, kao i mjerama koje su definisane tokom preispitivanja od strane rukovodstva od 28.12.2020. godine, kroz redovne sastanke realizovala je sljedeće aktivnosti:

²⁰ UO ATCG-a dana 18. decembra 2019. godine donio je Pravilnik o obrazovanju i radu Komisije za akreditaciju.

²¹ UO ATCG-a je 24. decembra 2020. godine, donio Pravilnik o obrazovanju i radu Komisije za žalbe br. 01-6 od 25.12.2020.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

- Ažuriranje dokaza o kompetentnosti svih ocjenjivača i eksperata iz Registra ocjenjivača i tehničkih eksperata, a skladu sa dokumentom ATCG-PR10, Procedurom za izbor, praćenje performansi, održavanje kompetentnosti ocjenjivača i tehničkih eksperata;
- Ažuriranje dosijea ocjenjivača i eksperata, koje se odnosi na zapise, koji se čuvaju u dosijeima, uključujući informacije u elektronskoj formi zapisa (sređivanje svih zapisa kojima Komisija raspolaže kompletiranje istih u dosijeima ocjenjivača);
- Intenziviranje aktivnosti koje se odnose na realizaciju Plana praćenja performansi ocjenjivača (ZPR.10.09) za period 2020-2022. Na osnovu rezultata praćenja započeto je formiranje plana za period 2023-2025;
- Obavljeno je praćenje rada 24 ocjenjivača, a u Registar ocenjivača i tehničkih eksperata u 2021. godini, unijeto je tri (3) nova statusa (status tehničkog eksperta za sertifikaciona tijela-kodovi EA 20 1 EA 29 i dva statusa tehničkih eksperata za kontrolna tijela što je evedentirano u Listi kandidata za ocjenjivače i tehničke eksperte ZPR. 10.04) (nastavak praćenja performansi ocjenjivača se nastavlja i u 2022. godini);
- Izvršena je analiza svih zapažanja o radu ocjenjivača u 2021. godini i konstatovano je da pokrenutih mjera/aktivnosti u postupku praćenja učesnika u procesu ocjenjivanja nije bilo, jer problemi u radu nijesu identifikovani (npr. dobijeni prigovori, primjedbe na članove tima, informacije dobijene od Komisije za akreditaciju i sl.).

Direktor ATCG-a, dana 18. decembra 2019. godine, donio je novi Pravilnik o obrazovanju i radu Komisije za izbor i praćenje ocjenjivača.

Djelokrug, način rada i kriterijume za izbor članova Tehničkih komiteta, kao i drugih stalnih i povremenih stručnih i savjetodavnih organa, shodno članu 24 Statuta, uređuju se aktom Akreditacionog tijela. U posmatranom periodu kreiranja izvještaja, komisije koje su formirane po osnovu člana 24. Statuta nijesu imale aktivnosti u okviru rada ATCG-a.

Direktor ATCG je 18. decembra 2019. godine donio Pravilnik o radu tehničkih komiteta.

Takođe, značajno je napomenuti da ATCG na svom **web portalu** objavljuje javni poziv zainteresovanim licima da se prijave za ocjenjivače/tehničke eksperte. Prijava se podnosi ATCG pisanim putem na obrazcu *ZPR.10.01* (isti se može naći na sajtu) uz dostavljanje prateće dokumentacije naznačene u obrazcu prijave. Izbor ocjenjivača i tehničkih eksperata, praćenje njihovih performansi i održavanja kompetentnosti je u nadležnosti Komisije za izbor i praćenje ocjenjivača²².

4.6. Administrativno-tehnički kapaciteti ATCG

Na Listi evidencije ocjenjivača za laboratorije za ispitivanje i etaloniranje (MEST EN ISO IEC 17025:2018) nalazi se 4 vodeća ocjenjivača, 23 tehnička ocjenjivača i 19 tehničkih eksperata, dok se na listi koja se odnosi na evidenciju ocjenjivača koja su zadužena za medicinske laboratorije (MEST EN ISO 15189:2016) nalaze 2 vodeća ocjenjivača i 3 tehnička ocjenjivača.

Registar ocjenjivača koji obavljaju ocjenjivanja kontrolnih organizacija (MEST EN ISO 17020:2013) obuhvata 3 vodeća i 3 tehnička ocjenjivača, kao i 9 tehničkih eksperata. Evidencija ocjenjivača za šemu akreditacije sertifikaciona tijela za sertifikaciju proizvoda, procesa i usluga (MEST EN ISO/IEC 17065:2020) obuhvata 2 vodeća ocjenjivača, 4 tehnička eksperta i 3 tehnička ocjenjivača.

²² Kriterijumi kompetentnosti za ocjenjivače i tehničke eksperte ATCG definisani su procedurom PR.09 - Kvalifikacioni kriterijumi i kriterijumi za sticanje i održavanje kompetentnosti učesnika u sprovođenju postupka akreditacije, kao i sprovođenju aktivnosti u okviru sistema upravljanja ATCG.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

Ujedno, na Listi ocjenjivača za šemu akreditacije sertifikaciona tijela za sertifikaciju Sistema menadžmenta (MEST EN ISO/IEC 17021-1:2018) se nalazi 1 vodeći i 3 tehnička ocjenjivača, kao i 1 tehnički ekspert.

5. AKTIVNOSTI ORGANA UPRAVLJANJA U DIJELU FINANSIJSKOG POSLOVANJA

Nadzorom je utvrđeno da je u 2021. godini održano pet sjednica UO ATCG. Takođe, utvrđeno UO ATCG je dostavio nadležnom Ministarstvu ekonomskog razvoja, akt broj: 13-130 od 10.03.2022. godine, Predlog za davanje saglasnosti na Izveštaj o radu ATCG za 2021. godinu (sa finansijskim izvještajima) i godišnjim Godišnjim plan rada za 2022. godinu, te da na iste nije data saglasnostje Vlada Crne Gore na iste dala saglasnost, što je utvrđeno uvidom u Zaključak broj: 04-4603/2 od 22. jula 2022. godine. Nadzorom je utvrđeno da Godišnji plan rada ATCG donosi u tekućoj za prethodnu godinu.

- **Preporučuje se da ATCG Godišnji plan rada donosi, a Osnivač daje saglasnost na isti, u tekućoj za narednu godinu. Takođe, neophodno je da ATCG predloži, a UO ATCG-a dužan je da u skladu sa članom 10 Odluke o osnivanju ATCG, razmatra, usvaja i odlučuje o svim dokumentima iz svoje nadležnosti u zakonskom roku i ista dostavlja Vladi, tamo gdje je predviđena njena saglasnost²³ – upitanju je koontinurana obaveza.**

5.1. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola

Subjekt nadzora je članom 9 stav 3 Statuta utvrdio da UO ATCG obavlja poslove koji su mu propisani Zakonom o akreditaciji i članom 10 Odluke o osnivanju ATCG-a, a koji se između ostalog odnose i na: donošenje godišnjeg finansijskog plana, kojim se planiraju prihodi i rashodi po izvorima i namjenama, a nalogodavac za izvršenje plana ATCG je Direktor. Poslovni sekretar²⁴ obavlja poslove od zajedničkog i opšteg interesa za rad i unutrašnje poslovanje Akreditacionog tijela, obavlja administrativno-tehničke poslove neophodne za obavljanje funkcije direktora ATCG, Upravnog odbora ATCG, ostalih organa, tijela i Službe za akreditaciju ATCG.

Na osnovu člana 15 Statuta, Direktor podnosi pisani izvještaj UO ATCG o realizaciji planova, programa o finansijskom poslovanju Akreditacionog tijela, najkasnije do kraja marta tekuće za prethodnu godinu ili po zahtjevu UO.

Za obavljanje stručnih, blagajničkih, računovodstvenih²⁵, knjigovodstvenih ATCG je zaključio Aneks Ugovora o pružanju knjigovodstvenih usluga broj: 11-14 od 14. januara 2020. godine (ATCG br.: 12-884 od 31.12.2021. god.) sa Agencijom "AQ accounting" d.o.o. iz Podgorice, koju zastupa Vesna Milošević.

Nadzorom je utvrđeno da subjekt nadzora od internih akata vezanih za regulisanje značajnijih aktivnosti nije obezbijedio razdvajanje odgovornosti u dijelu potpisivanja akata o ostvarivanju određenih prava za Direktora ATCG-a (naknade po osnovu troškova službenih putovanja), s obzirom

²³ Tabela 1: Vezano za pomenuto, u slučaju da nije bilo osnova da se neki od definisanih dokumenta razmatra/usvoji (sa akcentom na dokumenta koja se na godišnjem nivou donose), neophodno je da se pomenuto konstatuje sa obrazloženjem i u tom smislu usvoji.

²⁴ Poslovni sekretar takođe: Izrađuje pojedinačne akte koji se odnose na prava, dužnosti i odgovornosti iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom; izrađuje odluke, rješenja i naloge u vezi sa službenim putovanjima; planira nabavku opreme i potrošnog materijala; izrađuje analitičke, informativne i druge materijale u okviru propisane metodologije; vodi službene evidencije i izdavanje uvjerenja, potvrda i drugih akata o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija.

²⁵ Direktorica ATCG-a je dala Izjavu br. 13-223 od 19.04.2022. god. kojom potvrđuje da se „Računovodstvena evidencija ATCG obezbjeđuje na obračunskoj osnovi“.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

da je Odluke o isplati navedenih naknada, kao i naloge za službena putovanja (u svojstvu nalogodavca), potpisivao Direktor ATCG-a.

Nadzorom je utvrđeno da ATCG nema usvojene interne procedure za poslovne procese i aktivnosti kao što su: Uslovi i procedure za korišćenje službenog vozila i limiti na potrošnju goriva; Ko ima pravo i koliki su limiti za korišćenje usluga mobilnih operatera; Ko ima pravo i koliki je limit za korišćenje bankovne kartice.

- **Preporučuje se ATCG-u da ovlasti lice koje će potpisivati dokumentaciju za isplate sredstava po svim osnovama za direktora ATCG-a.**
- **ATCG treba da obezbijedi svojeručno ovjeravanje naloga za službena putovanja od strane odgovornih lica, uz razdvajanje odgovornosti, a sve u cilju vjerodostojnosti istih.**
- **Preporučuje se ATCG-u da internim aktima utvrdi ko ima pravo na korišćenje službenog vozila, pravo na potrošnju goriva na teret ATCG, kao i limite za potrošnju goriva te limite za troškove mobilnih telefona, ko ima pravo i koliki je limit za korišćenje bankovne kartice.**

5.2. Finansijski plan

Shodno članu 10 Odluke o osnivanju ATCG, UO kao stručno-upravlačko tijelo, između ostalog usvaja i finansijske iskaze, usvaja godišnji finansijski izvještaj o poslovanju i radu Akreditacionog tijela, te donosi plan i godišnji program rada ATCG. Takođe, u skladu sa Odlukom o osnivanju ATCG (član 10), potrebno je napomenuti da nije odlučivano o namjeni i programu korišćenja sredstava, u skladu sa planom rada (kao poseban dokument), kao ni o raspolaganju imovine veće vrijednosti.

Finansijski plan ATCG za 2021. godinu, nastao je kao rezultat objedinjenih finansijskih potreba za realizaciju Programa rada za 2021. godinu i čini jedinstvenu cjelinu sa tim dokumentom. Plan rada je definisao čime će se Akreditaciono tijelo baviti u 2021. godini i koje su to prioritetne organizacione i razvojne potrebe, a Finansijski plan je iskaz objedinjenih finansijskih potreba za realizaciju tih aktivnosti.

Planiranje potrebnih sredstava ima za cilj da obezbijedi finansijsku stabilnost Akreditacionog tijela i uspješno obavljanje poslova predviđenih Programom rada i planom realizacije poslova akreditacije (početnih, nadzornih, ponovnih, vanrednih ocjenjivanja). Polaznu osnovu za planiranje sredstava potrebnih za 2021. godinu čine: realizacija finansijskog plana za 2020. godinu, i procijenjeni rashodi za 2021. godinu tj. iznos sredstava potreban za njihovo pokriće.

Na osnovu Programom definisanih aktivnosti i Plana nadzornih posjeta, za potrebe akreditacije, za 2021. godinu, procijenjeno je da sredstva potrebna za finansiranje rada Akreditacionog tijela u 2021. godini iznose **375.000,00€**, a struktura izvora planiranih i ostvarenih prihoda i rashoda je data u tabeli broj 2.

Tabela br.2: Struktura planiranih i ostvarenih Prihoda i rashoda ATCG za 2021. godinu²⁶

R. br.	Opis	Planirano u 2021.	Ostvareno u 2021.	Nap.	Razlika	
					Planirano/ostvareno	
		1	2		1-2	2-1
1.	Prihodi	375.000,00€	445.707,45€			70.707,00

²⁶ Manja odstupanja u odnosu na Zaključni list su moguća iz razloga zaokruživanja cifara po strukturi troškova.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

	Priliv sredstava iz Budžeta	295.000,00	295.000,00	-	-
	Sopstveni prihodi ²⁷	80.000,00	112.360,00	-	32.360,00
	Prihodi od donacija ²⁸	-	38.335,00	-	38.335,00
	Prihodi od kamata	-	12,45	-	12,45
2.	Rashodi	375.000,00²⁹	350.471,62	24.528,00	
	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca ³⁰	180.000,00	183.866,80	-	3.866,80
	Ostala lična primanja ³¹	54.000,00	58.518,41	-	4.518,41
	Rashodi za materijal i usluge ³²	101.700,00	84.950,42	16.749,58	
	Članarine međunarodnim i evropskim organizacijama za akreditaciju ³³	10.522,00	10.693,00	-	171,00
	Troškovi tekućeg održavanja opreme ³⁴	3.000,00	2.207,67	792,33	-
	Renta ³⁵	9.600,00	9.000,00	600,00	-
	Ostali troškovi.	2.500,00	1.240,32	1.264,68	-

Izvor: ATCG

²⁷ U skladu sa Zakonom o akreditaciji ATCG realizuje poslove ocjenjivanja za potrebe akreditacije na osnovu Odluke o visini troškova akreditacije. Cjenovnik je usvojen od strane Upravnog odbora, na koji je saglasnost dala Vlada Crne Gore i objavljen u „Sl. list CG“br. 14/08.

²⁸ U okviru projekta - IPA 2014 donirana je kompjuterska oprema za potrebe ATCG u vrijednosti od 38.335,00€. Značaj realizacije ovog projekta ogleda se prije svega u jačanje kapaciteta institucija koje sačinjavaju infrastrukturu kvaliteta unutrašnjeg tržišta u skladu sa zahtjevima pravne tekovine Evropske unije u Poglavlju 1: Slobodno kretanje robe i Poglavlju 28: Zaštita zdravlja i potrošača. Isporuka opreme je završena a od strane PIU-a Ministarstva ekonomskog razvoja i ugovornog tijela CFCU-a, 19. februara 2021. godine u svim institucijama i 19. aprila 2021. godine, sprovedene su dvije kontrole na licu mjesta.

²⁹ Ukupno definisani iznos planiranih sredstava ne prati ukupan iznos sredstava definisanih pojedinačnim zbirnim iznosom u iznosu od 13.678,00€.

³⁰ Planirani troškovi bruto zarade i doprinosa na teret poslodavca obuhvataju: Troškove neto zarada - 112.000,00€; Troškove poreza na zarade- 14.000,00€; Troškove doprinosa/zaposleni - 40.000,00€; Troškove doprinosa/poslodavac - 14.000,00€.

³¹ Planirana ostala lična primanja i naknade obuhvataju: Naknade članovima Upravnog odbora, Nadzornog odbora i Komisije za akreditaciju ATCG - 35.000,00€; Isplate po Ugovoru o djelu i ostale isplate - 7.500,00€; Porezi i doprinosi na ostala primanja i naknade - 7.500,00€; Otpremnina za odlazak u penziju i jubilarne nagrade - 4.000,00€.

³² Planirani rashodi za materijal i usluge obuhvataju: Troškove materijala - 5.000,00€ (Sredstva na ovoj poziciji predviđena su za nabavku neophodnog kancelarijskog i režijskog materijala); Troškove službenih putovanja - 30.000,00€ (Sredstva planirana na ovoj ekonomskoj klasifikaciji predviđena su za finansiranje: a) prisustva na godišnjim generalnim skupštinama međunarodnih i evropskih organizacija akreditaciju i komiteta za laboratorije, kontrolna i sertifikaciona tijela (GA EA, EA MAC, EA LC, EA IC, HHC); b) putovanja u okviru sklopljenih Ugovora o regionalnoj poslovno-tehničkoj saradnji ATCG u oblasti akreditacije sa nacionalnim tijelima za akreditaciju Srbije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Hrvatske, Bugarske, Albanije i Moldavije; c) aktivno učešće i prisustvovanje stručnim savjetovanjima, konferencijama i seminarima u Crnoj Gori i van Crne Gore.); Troškovi reprezentacije - 12.000,00€; Troškovi energije - 5.000,00€; Troškovi telefonskih i poštanskih usluga - 3.500,00€; Troškovi bankarskih usluga - 1.200,00€; Troškovi usluga prevoza - 10.000,00€ (Odlazak na ocjenjivanje, prevoz spoljnih saradnika prilikom odlaska na teren - 2.000,00€ i troškovi avio karata za zaposlene i eksterni saradnike 8.000,00€); Troškovi ugovorenih usluga - 35.000,00€ (usluge održavanja informacionog sistema, nabavka standarda za potrebe zaposlenih, osiguranje zaposlenih (sredstva su predviđena za plaćanje premija osiguranja zaposlenih u slučaju nezgode na radu) neproizvodne usluge, komunalne usluge (troškovi odvoza komunalnog otpada i utrošene vode), usluga štampe, usluge pretplate na papirne medije, usluge eksternih saradnika za potrebe ocjenjivanja, usluge smještaja za eksterno angažovane saradnike.)

³³ ATCG svake godine plaća članarine međunarodnim i evropskim organizacijama za akreditaciju: EA i ILAC. Iznos ovih članarina utvrđuje se za svaku poslovnu godinu, uzimajući u obzir veličinu zemlje, broj stanovnika, BDP i druge parametre. Članarina prema EA planirana je na bazi punopravnog članstva u toj organizaciji i ona iznosi 7.475,00€, dok je planirani iznos sredstava za ILAC – 3.047,00€.

³⁴ Troškovi tekuće održavanja obuhvataju: Pružanje usluga IT podrške za potrebe predevaluacije – 1.500,00 € i usluge tekućeg održavanja opreme, održavanje i registracija službenog vozila 1.500,00 €.

³⁵ Troškovi rente: ATCG nema svoje prostorije već zakupljuje poslovni prostor u ul. Džordza Vašingtona 79. na osnovu Ugovora o zakupu.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

Nadzorom je utvrđeno da Direktor sačinjava nacrt Finansijskog plana, koji se dostavlja UO ATCG na razmatranje i usvajanje, dok se isti donosi uz prethodnu saglasnost Vlade Crne Gore, kako je predviđeno članom 10 stav 2 Odluke o osnivanju ATCG, uz donošenje Odluke. Uvidom u Finansijski plan u odnosu na dobijena budžetska sredstava za 2021. godinu, utvrđeno je da je isti dobio prethodnu saglasnost Osnivača.

Uvidom u Izveštaj o finansijskom poslovanju ATCG za 2021. godinu, utvrđeno je da je iznos ostvarenih prihoda, po osnovu poslova ocjenjivanja za potrebe akreditacije (sopstveni prihodi) veći u odnosu na planirane u iznosu od **32.360,00€**, dok su ukupno ostvareni prihodi (po osnovu priliva sredstava iz Budžeta) veći u odnosu na planirane u iznosu od **70.707,00€**. U okviru projekta - IPA 2014, donirana je kompjuterska oprema za potrebe ATCG u vrijednosti od **38.335,00€**. Sa druge strane, ukupno ostvareni rashodi u odnosu na planirane su manji za **24.528,38€**. U skladu sa navedenim, a imajući u vidu veće prihode ali i manje rashode, konstatujemo se. da je Finansijski plan, generalno posmatrano, kvalitetno koncipiran.

Nadzorom je utvrđeno da planirana finansijska sredstva nijesu koncipirana po kontima, čiji nazivi su utvrđeni *Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica*.

- **Preporučuje se ATCG da prilikom koncipiranja Finansijskog plana nastoji da isti prilagodi kontima na tri cifre (grupisano), a zatim raščlani ta konta na šest cifara, shodno svojim potrebama, čime će se postići konzistentnost, veća jasnoća i transparentnost u praćenu planiranih i realizovanih prihoda i rashoda.**

5.3. Računovodstvene evidencije

Shodno Izjavi Direktora ATCG broj: 13-223 od 19.04.2022. god. poslove računovodstva za potrebe ATCG obavlja lice angažovano po Ugovoru o djelu. Računovodstvene evidencije se obezbjeđuju na obračunskoj osnovi u skladu sa Zakonom o računovodstvu. Računovodstvena evidencije organizovana je na bazi kontnog okvira za privredna društva i druga pravna lica, kao i da je finansijske izvještaje za 2021. godinu sačinilo u skladu sa Zakonom o računovodstvu. Nadzorom je utvrđeno da ATCG vodi sledeće poslovne knjige: Glavnu knjigu i pomoćne evidencije (blagajničko poslovanje i analitičku evidenciju osnovnih sredstava), kao i knjigu ulaznih faktura (u exel tabeli).

5.4. Finansijski izvještaji

Članom 13 Zakona o akreditaciji, utvrđeno je da se sredstva za rad Akreditacionog tijela obezbjeđuju: *iz naknada za akreditaciju*, koja se naplaćuju za akreditaciju i upis u registar, a čiju visinu utvrđuje ATCG; *iz budžeta Crne Gore* koje su namijenjena za sprovođenje poslova utvrđenih godišnjim programom i planom rada Akreditacionog tijela, te za plaćanje članarina i učešća Akreditacionog tijela u evropskim i drugim međunarodnim organizacijama za akreditaciju; i *iz drugih izvora*. Iznos sredstava za rad Akreditacionog tijela, koja se obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, određuje se na osnovu poslova utvrđenih programom i godišnjim planom rada Akreditacionog tijela, na koji saglasnost daje Vlada. ATCG sačinjava godišnji finansijski iskaz i dostavlja Upravi prihoda i carina Crne Gore najkasnije do 31. marta tekuće, za prethodnu godinu, shodno odredbama člana 11 Zakona o računovodstvu.

5.5. Bilans stanja

Uvidom u Bilans stanja ATCG za 2021. godinu utvrđeno je da ukupna aktiva i pasiva iznose 291.161,00€

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

U aktivi Bilansa stanja iskazana je **stalna imovina** u iznosu od 55.210,00€ i ista je veća u odnosu na proteklu godinu za 25.674,00€. **Obrtna imovina** u iznosu od 218.447,00€ (koju čine: kratkoročna potraživanja - 7.987,00€, kratkoročni finansijski plasmani - 3.710,00€, gotovina - 206.750,00€), i ista su veća u iznosu od 40.066,00€ u odnosu na proteklu godinu, dok su **aktivna vremenska razgraničenja** prikazana u iznosu od 17.504,00€.

U pasivi Bilansa stanja iskazani su **kapital** u iznosu od 287.597,00€ (koji čine: neraspoređeni dobitak iz proteklih godina - 217.467,00€, neraspoređeni dobitak iz tekuće godina - 95.236,00€ i gubitak ranijih godina - 25.106,00€) i **kratkoročne obaveze** u iznosu od 3.564,00€. Ukupna aktiva i pasiva u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu su veća za 83.244,00€.

5.5.1. Evidentiranje i popis imovine

U postupku nadzora je utvrđeno da ATCG nema svoj poslovni prostor, već isti svoje poslovanje obavlja u zakupljenom poslovnom prostoru, shodno zaključenom Ugovoru o zakupu stana sa fizičkim licem, akt br. 09-113 od 14.03.2018. godine. Takođe, utvrđeno je da ATCG ima u vlasništvu službeno vozilo kao pokretnu imovinu, te da raspolaže i sa ostalom pokretnom imovinom (kancelarijska i kompjuterska oprema).

Nadzorom je utvrđeno da ATCG nije vršio popis gotovinskih ekvivalenata i gotovine u blagajni, finansijskih plasmana, potraživanja i obaveza, kako je to propisano Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica. Takođe, nadzorom je utvrđeno da ATCG ne raspolaže sa aktom - **Internim uputstvom o načinu vođenja evidencije i popisu imovine i obaveza u svojini ATCG.**³⁶ Uvidom u popisnu listu imovine koja je dostavljena (dostavljen neovjeren dokument "Inventar ATCG"), utvrđeno je da je ista sačinjena po opisu imovine, kancelarijskom rasporedu, količini i inventarnom broju. Dakle, ovaj akt nije pripremljen i dostavljen shodno Uputstvu o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, te po tom osnovu nijesmo mogli utvrditi, a samim tim i uporediti, da li ukupna nabavna vrijednost stalne imovine na dan 31.12.2021. godine, kao i ostali podaci, odgovaraju podacima iskazanim u poslovnim knjigama ATCG. Takođe, na osnovu dostavljenog dokumenta, nijesmo mogli utvrditi da li je izvršen popis datih avansa, imovine (stalne i obrtne), stanja depozita na žiro računima, gotovine u blagajni, potraživanja i obaveza. Nadzorom je utvrđeno da ATCG vodi analitičku evidenciju osnovnih sredstava.

- **ATCG je dužan da na osnovu člana 22 Zakona o računovodstvu, članu 44 stav 4 Zakona o državnoj imovini, vrši godišnji popis imovine i obaveza na način utvrđen odredbama važećeg Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica, Pravilnika o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika, Uputstva o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, kao i da sačinjava Izveštaj o izvršenom popisu.**
- **Preporučuje se da ATCG donese Interno uputstvo o načinu vođenja evidencije i popisu imovine i obaveza u svojini ATCG.**

5.5.2. Avansi

ATCG je u Zaključnom listu za period: 01.01.2021. - 31.12.2021., evidentirao primljene avanse u iznosu od 6.850,00€ i isti se odnose na pružene usluge.

³⁶ Donošenjem ovog akta ATCG bi bliže uredio i propisa način i rokove vršenja popisa imovine i obaveza, način vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari u svojini ATCG, te način donošenja Odluke o popisu pokretnih i nepokretnih stvari, obaveza i potraživanja ATCG kao i formiranje Komisije za popis sa jasnim zaduženjima i obavezama.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

Dati avansi ATCG u posmatranom periodu iznose 17.504,00€ i odnose se na izdatke po osnovu izvoda 165 UG br.12-803 Zakup- 10.200,00€ i Račun br. EA/2021-8 kotizacija EA - 7.304,00€.

5.5.3. Potraživanja

Po osnovu Izvoda otvorenih stavki od 19.04.2022. godine, koji je izdala Prva Banka Crne Gore, ukupna potraživanja ATCG na dan 31.12.2021. godine iznose - 207.148,01€ (privremeni RN-doznake-200,00€, D/V-drugi korisnici sredstava iz budžeta -126.711,40€ i O/D-domaća privredna društva u državnom vlasništvo - 80.236,61€).

5.5.4. Novčana sredstva na žiro računima³⁷

Nadzorom je utvrđeno da je ATCG u 2021. godini, imao otvoren jedan tekući žiro račun i jedan devizni žiro račun kod iste poslovne banke, koji su korišćeni za redovno poslovanje. U poslovnim knjigama evidentirano je da je stanje depozita na žiro račun na dan 01.01.2021. godine iznosio 171.117,00€ (stanje na žiro račun - 90.135,57€, prelazni račun – 30,00€, blagajna - 539,52€, devizni račun – 411,65€ i oročeni depoziti – 80.000,00€), dok je isti na dan 31.12.2021. godine iznosio 206.750,00€. Stanje depozita na račun iskazano u Zaključnom listu ATCG odgovara stanju iskazanom u prezentiranim izvještajima o kretanju sredstava na žiro račun na poslovne banke (bankarski izvodi) na pomenute datume (nezatna odstupanja).

5.5.5. Blagajničko poslovanje

U postupku nadzora je utvrđeno da ATCG obezbjeđuje blagajničko poslovanje. ATCG naknade za dnevnicu za službeno putovanje u zemlji i inostranstvu isplaćuje prema Uredbi o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru.

Uvidom u blagajničku dokumentaciju, utvrđeno je u blagajni, na dan 01.01.2021. godine, upisan iznos gotovine od 539,52€, dok je ukupni dugovni saldo na dan 31.12.2021. godine iznosio 37,63€. Nadzorom je utvrđeno da nadležna služba ATCG, pored dnevnika i glavne knjige vodi pomoćne evidencije, te da evidenciju troškova u poslovnim knjigama vrši na osnovu vjerodostojne računovodstvene dokumentacije, shodno članu 20 važećeg Zakona o računovodstvu.

5.5.6. Obaveze

ATCG je u poslovnim knjigama evidentirao kratkoročne obaveze sa stanjem na dan 31.12.2021. godine u iznosu od 3.564,00€ i iste se odnose na obaveze prema dobavljačima u iznosu od 3.229,00€, obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda u iznosu od 335,00€. Nadzorom je utvrđeno da ATCG nije formirala popisnu Komisija, koja bi izvršila popis obaveza sa stanjem na dan 31.12.2021. godine i sačinila izvještaj o istom, u dijelu koji se odnosi na navedeno. Takođe je utvrđeno da neizmirene obaveze evidentirane u poslovnim knjigama odgovaraju istim iskazanim u finansijskom izvještaju.

U skladu sa standardom MEST EN ISO IEC 17011:2018 Ocjenjivanje usaglašenosti – Opšti zahtjev za akreditaciona tijela, koja akredituju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, koji je referentni standard po kome posluju akreditovana tijela, ATCG treba da ima aranžmane, koji pokrivaju odgovornosti koje, nastaju iz njegovih aktivnosti. Jedna od tih odgovornosti, jeste šteta koja može nastati prema trećim licima u postupku akreditacije. Imajući u vidu činjenicu da u registru akreditovanih tijela ATCG postoje preko 30 tijela sa različitim oblastima akreditacije, stekli su se uslovi da se kao sistem preventivne zaštite od štete počinjene trećim licima u postupku akreditacije, izdvoje sredstva u iznosu od 80.000,00€. ATCG je, imajući u vidu navedeno, donijelo Odluku o izdvajanju sredstava za

³⁷ Dostavljene kopije kartona deponovanih potpisa, uredno potpisani i ovjereni sa strane ovlašćenog lica u ATCG.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

osiguranja od štete pričinjene trećim licima u postupku akreditacije, akt. Br. 54/1 od 07. februara 2018. godine. Izdvojena sredstva se u slučaju potrebe mogu iskoristiti kao finansijski rezursi za obavljanje aktivnosti ATCG u svrhu njegove izvorne djelatnosti.

5.5.7. Finansijski plasmani

Na dan 31.12.2021. godine, u knjigama su evidentirani Kratkoročni finansijski plasmani u iznosu od 3.710,00€ i isti su niži u odnosu na prethodnu godinu u iznosu od 1.454,00€.

5.6. Bilans uspjeha

Uvidom u Bilans uspjeha ATCG za 2021. godinu utvrđeno je da je ATCG iskazao prihode u ukupnom iznosu od 445.695,00€, rashode u iznosu od 350.471,00€ i poslovni rezultat (dobitak) u iznosu od 95.224,00€ i isti je veći za 1.777,00€ u odnosu na proteklu 2020. godinu.

5.6.1. Prihodi

Nadzorom je utvrđeno da je ATCG u poslovnim knjigama evidentirao prihode u ukupnom iznosu od 445.695,00€, a isti se odnose na: prihode iz budžeta CG u iznosu od 295.000,00€; prihode po osnovu donacija u iznosu od 38.335,00€, i prihode po osnovu prodaje usluga u iznosu od 112.360,00€. Nadzorom je utvrđeno da su prihodi iz budžeta CG u iznosu od 295.000,00€ uplaćeni shodno Zakonu o budžetu za 2021. godinu, te da je utvrđeno da prihodi evidentirani u poslovnim knjigama odgovaraju istim iskazanim u finansijskom izvještaju.

5.6.2. Rashodi

Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 350.471,00€ odnose se na: troškove poslovanja u iznosu od 106.035,78€ (nabavna vrijednost prodane robe i troškovi materijala - 7.535,00€, ostali troškovi poslovanja - 81.246,00€ i amortizacija 17.254,00€); troškovi zarada, naknada i drugih ličnih primanja u iznosu od 244.1436,00€ (neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi - 165.613,00€; troškovi poreza 22.835,00€, troškovi doprinosa za penzije - 36.089,00€ i troškovi doprinosa - 19.577,00€ i ostali rashodi poslovanja u iznosu od 322,00€). U nastavku je dat tabelarni pregled rashoda ATCG za 2021. godinu.

Tabela br. 3: Tabelarni pregled ostvarenih rashoda ATCG u 2021. godini

R. br.	Konto	Vrsta troška	€ Iznos	% učešće u ukupnim troškovima
1	512	Troškovi materijala	4,422.84	1.26%
2	513	Troškovi goriva i energije	3,112.44	0.89%
3	520	Troškovi zarada zaposlenih	162,173.00	46.27%
4	521	Troškovi poreza i doprinosa na zarade	21,693.80	6.19%
5	522	Troškovi ugovorenih naknada	49,944.17	14.25%
6	529	Ostali lični rashodi i naknade - putni toškovi	4,621.15	1.32%
7	531	Troškovi transportnih usluga i telefona	11,907.04	3.40%
8	532	Troškovi usluga održavanja	4,917.25	1.40%
9	533	Troškovi zakupnina	10,748.39	3.07%
10	535	Troškovi marketinga	786.50	0.22%
11	539	Troškovi kancelarijskog materijala i štampe	5,327.21	1.52%
12	540	Troškovi amortizacije	17,253.78	4.92%
13	550	Troškovi neproizvodnih usluga (advokatskih i knjigovodstvenih usluga,	30,404.91	8.68%

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

		kotizacija, sponzorstava i pomoći, itd.)		
14	551	Troškovi reprezentacije	10,674.93	3.05%
15	552	Troškovi polise osiguranja	2,343.51	0.67%
16	553	Provizija platnog prometa	1,117.64	0.32%
17	555	Troškovi poreza i drugih doprinosa (UO, NO)	8,574.24	2.45%
18	559	Ostali nematerijalni troškovi - takse	127.15	0.04%
19	579	Nedokumentovani trošak - kazne	321.67	0.09%
		UKUPNO	350,471.62	100.00%

Izvor: ATCG

Najveće učešće u ukupnim troškovima ATCG za 2021. godinu imaju troškovi zarada zaposlenih, koji u ukupnim troškovima učestvuju sa 46,27%, troškovi ugovorenih naknada sa 14,25%, troškovi neproizvodnih usluga sa 8,68%, troškovi poreza i doprinosa na zarade sa 6,19%, troškovi amortizacije sa 4,92%, troškovi transportnih usluga i telefona sa 3,40%, troškovi zakupnina sa 3,07%, troškovi reprezentacije sa 3,05% itd.

Troškovi materijala (račun 512)

Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 4.422,84€, odnose se na troškove materijala za održavanje u iznosu od 845,24€, i troškove nabavke kancelarijskog materijala u iznosu od 3.504,39€. Shodno navedenom i uvidom u Zaključni list za period: 01.01.2021 - 31.12.2021, konstatuje se da je ATCG nabavljenu kancelarijsku i drugu opremu evidentirao na odgovarajući račun u okviru klase „0“, a ne u okviru troškova³⁸, što je u skladu sa važećim Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica,

Troškovi goriva i energije (račun 513)

Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 3.112,44€ odnose na troškove goriva u iznosu od 1.770,11€ i troškove električne energije u iznosu od 1.342,33€. Navedeni troškovi dokumentovani su fakturama dobavljača.

Troškovi zarada i poreza i doprinosa zaposlenih (računi 520 i 521)

Troškovi zarada i poreza i doprinosa zaposlenih evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 183.866,34€, koji se odnose na troškove zarada zaposlenih u iznosu od 162.173,00€ (troškovi neto zarada - 108.828,33€, troškovi poreza na zarade, PIO - 52.594,18€, i naknade povodom otpremnina za odlazak u penziju - 750,00€) i troškovi poreza i doprinosa zaposlenih u iznosu od 21.693,83€ (troškovi poreza i prireza na zarade - 3.651,02€, troškovi doprinosa za PIO - 11.656,60€ i naknade povodom troškova za zdravstvo i zdravstveno osiguranje 6.386,21€). Nadzorom je utvrđeno da je ATCG tokom 2021. godine imao zaključene ugovore za sljedeće poslove: angažovanja na poslovima ocjenjivanja, pružanja knjigovodstvenih usluga, vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izvještaja, usluge održavanja i ažuriranja postojećeg web sajta, održavanje mail naloga, tehničkih poslova od značaja za ATCG, angažovanje učesnika i drugih lica za potrebe održavanja manifestacija i sl.

U postupku nadzora metodom uzorka, utvrđeno je da se obračun zarada za zaposlene vršio u skladu sa članom 19 i članom 105 Zakona o radu kojima je propisano da je obaveza poslodavca da

³⁸ **Napomena:** Nabavka osnovnih sredstava se ne priznaje u troškove. Nabavka sredstava je odliv sredstava i ona kao takva utiče na smanjenje raspoloživih novčanih sredstava.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

zaposlenom za obavljani rad isplati zaradu, u skladu sa Zakonom, kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu, kao i da se zarada i naknada zarade isplaćuju u novcu, na tekući račun zaposlenog, u rokovima utvrđenim kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu, a najmanje jednom mjesečno. Sa druge strane, nadzorom je utvrđeno da subjekt nadzora ne obezbjeđuje podatke o radno pravnom statusu lica angažovanih po ugovorima o djelu, pa se nije moglo utvrditi da li je za njih obračun poreskih obaveza pravilno izvršen na isplaćene naknade, budući da se poreske obaveze ne obračunavaju na isti način za lica u radnom odnosu i nezaposlena lica. Naime, obračun i plaćanje poreskih obaveza za lica koja su angažovana po ugovoru o djelu moraju biti u skladu sa članom 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica kojim je definisano da se porez na lična primanja obračunava, obustavlja i uplaćuje prilikom svake isplate primanja, prema propisima koji važe na dan isplate. Takođe, nadzorom je utvrđeno da određeni broj ugovora ne sadrži precizan period angažovanja u kojem angažovano lice treba da izvrši posao.

Nadzorom je utvrđeno da ATCG nijesu isplaćivane naknade štete za neiskorišćeni godišnji odmor iz 2020. godine što je u skladu sa članom 79 Zakona o radu, kojim je definisano da se zaposleni ne može odreći prava na godišnji odmor, niti to pravo može da mu se uskrati, kao i da se pravo na godišnji odmor ne može zamijeniti novčanom naknadom, osim u slučaju prestanka radnog odnosa. Članom 85 Zakona utvrđeno je da ukoliko poslodavac nije omogućio zaposlenom ostvarivanje prava na godišnji odmor, dužan je da mu, po nalogu inspektora rada, obezbijedi ostvarivanje tog prava u roku od 30 dana, od dana kada je donijeto rješenje inspektora rada.

Nadzorom je takođe utvrđeno, da je ATCG za 2021. godinu, dostavio nadležnom organu Poreske uprave IOPPD obrasce, a uvidom u dostavljenu dokumentaciju ATCG, NO je utvrdio da ista ne sadrži rok u kome su IOPPD obrasci ovjereni i potpisani od strane direktora, odnosno dostavljeni Poreskoj upravi. Imajući u vidu navedeno, NO nije mogao utvrditi da li su navedeni obrasci dostavljeni u rokovima utvrđenim članom 5 Pravilnika o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca Izveštaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

- **ATCG prilikom angažovanja izvršilaca po ugovoru o djelu treba da obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**
- **Preporučuje se subjektu nadzora da ugovorima o djelu precizira period angažovanja izvršilaca.**
- **Subjekt nadzora treba da IOPPD obrasce podnosi nadležnom poreskom organu, do 15-og u mjesecu za prethodni mjesec, shodno članu 5 važećeg Pravilnika.**
- **ATCG je dužan da ugovore o dopunskom radu zaključuje u skladu sa članom 202 Zakona o radu.**

Troškovi ugovorenih naknada i administrativnih taksi i prireza (računi 522 i 555³⁹)

Troškovi ugovorenih naknada, evidentirani u poslovnim knjigama ATCG, iznose 49.944,17€ i isti se odnose na: troškove honorara eksternih saradnika u iznosu od 22.894,50€ i troškove honorara za članove UO ATCG, NO ATCG, KO ATCG u iznosu od 27.049,67€. Troškovi poreza i ostalih

³⁹ Na računu 555 – Troškovi poreza iskazuju se troškovi poreza koji se naknađuju na teret troškova u korist računa 482 – Obaveze za poreze, carine i druge dažbine iz nabavke ili na teret troškova.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

doprinosu iznose 8.574,24€ i isti se odnose na: troškove poreza po osnovu honorara za članove UO, NO i KO - 8.176,29€ i troškove prireza u iznosu od 397.95€.

Nadzorom je utvrđeno da je ATCG vršio isplate naknada članovima UO, NO i Komisije, shodno Odlukama ATCG o visini naknade za rad (mjesečne naknade za rad članova UO ATCG⁴⁰ su se kretale od 360,74€ do 528,90€; mjesečne naknade za predsjednika i dvije članice NO su iznosile po 161,60€, a iznos utvrđene osnovice za obračun je 112,07€). Nadzorom je utvrđeno da za predsjednika i članice NO ATCG nijesu izmirivane obaveze po osnovu plaćanja doprinosa za PIO, što nije u skladu sa članom 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, te da ATCG treba da razmotri uvećanje naknada predsjedniku i članovima NO ATCG uvažavajući njihovu aktivnost kao i nove okolnosti u vezi sa određivanjem minimalne cijene rada. Takođe, imajući u vidu praksu u dijelu isplata nadoknada kada je u pitanju UO, predlaže se da se napravi razlika u nivou nadoknade između članova i predsjednika NO.

- **Potrebno je ATCG vrši uplatu poreza na isplaćena lična primanja članovima NO ATCG shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosa shodno čl. 5 i 6 Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, te da razmotri mogućnosti za donošenje nove odluke o naknadama za predsjednika i dva člana.**

Ostali lični rashodi i naknade - putni toškovi (račun 529)

Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 4.621,15€, odnose se na putne troškove⁴¹. Nadzorom je utvrđeno da putni nalozi u vezi sa službenim putem (koji su bili predmet analize) sadrže arhivski broj, datum podnošenja naloga, datum odlaska i povratka sa službenog puta, što je osnov za utvrđivanje pravilnosti obračuna dnevnica. Realizovane putne naloge treba da prate i podnošeni Izveštaji sa službenih putovanja, što je u skladu sa *Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru*. Nadzorom je takođe utvrđeno, da manji broj putnih naloga ne sadrže potpis blagajnika, nalogodavca i podnosioca računa kao ni podnošeni izvještaji o službenom putovanju.

- **Subjekt nadzora treba da troškove službenih putovanja pravda na način kako je definisano Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru, te da u slučaju upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, kao i službenog vozila dodatno dokumentuje fiskalne račune za gorivo.**

Troškovi transportnih usluga i telefona (račun 531)

Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 11,907.04€ odnose se na: putne troškove, toškove usluga prevoza i avio karata za eksterne saradnike u iznosu od 9,959.20€ i na troškove fiksne i mobilne telefonije u iznosu od 1,947.84€. Navedeni troškovi (u dijelu dokumenta koja su bila predmet kontrole) su adekvatno dokumentovani (fakturama, fiskalnim računima, poštanskim potvrdama).

Troškovi usluga održavanja (račun 532)

Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 4.917.25€, odnose se na troškove usluga održavanja u iznosu od 219,65€ i troškove smještaja u iznosu od 4.697.60€. Shodno

⁴⁰ IOPPD – Obračunski period za 11/2021.

⁴¹ Službena putovanja (u zemlji i inostranstvu) se trebaju pravdati putnim nalogima, odlukama direktora, fiskalnim računima, pozivnim pismima i računom za avio kartu, kao i drugom pratećom dokumentacijom.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

navedenom, konstatuje se da ATCG nije evidentirao troškove smještaja u iznosu od 4.697.60€ na odgovarajući račun u okviru računa 529, već u okviru računa 532 – Troškovi usluga održavanja gdje se iskazuju troškovi održavanja stalnih sredstava, što nije u skladu sa važećim Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica.

- **Subjekt nadzora treba da troškove smještaja evidentira na odgovarajući račun u okviru klase "5", shodno važećem Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica.**

Troškovi zakupa (račun 533)

Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 10.748.39€ odnose se na troškove neto naknada za zakup poslovnog prostora u iznosu od 9.000,00€, troškove zakupa interneta u iznosu od 223.79€ i troškove zakupa opreme za ozvučenje u iznosu od 1.524.60€. Troškovi neto naknada za zakup isplaćeni su fizičkom licu shodno zaključenom Ugovoru o zakupu poslovnog prostora ATCG broj: 12-803 od 08.12.2021. godine na period od godinu dana, sa mogućnošću produženja Ugovora. ATCG je nastavilo sa korišćenjem navedenog prostora i plaćanje zakupnine za isti. Uvidom u ugovor o zakupu, utvrđeno je da je isti ovjeren od strane nadležnog organa, što je u skladu sa članom 639 Zakona o obligacionim odnosima. Nadzorim je utvrđeno da ne postoje interna pravila kojim se definiše procedura zakupa poslovnih prostorija.

- **Preporučuje se da ATCG donese Interno pravilo kojim bi se definisale procedure o zakupu poslovnih prostorija a kojim je predviđeno formiranje Komisije za sprovođenje postupka uzimanja u zakup nepokretnosti, sačinjavanje izvještaja o izabranim ponuđačima, nakon čega se zaključuje ugovor o zakupu.**
- **Subjekt nadzora je dužan da izvrši plaćanje poreskih obaveza (poreza i prireza) na isplaćenu zakupninu.**

Troškovi ostalih usluga (račun 539)

Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 5.327.21€ se odnose na usluge štampe i kopiranje u iznosu od 2.931.73€, troškovi ostalih usluga u iznosu od 2395.48€ dokumeta u koja je imao na uvid NO, su dokumentovani fakturama dobavljača, a dijelom i fiskalnim računima.

Troškovi amortizacije (račun 540)

Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 17.253.78€ odnose se na obračunatu amortizaciju imovine za 2021. godinu.

Nadzorom je utvrđeno da je ATCG vršio sadržajan obračun amortizacije, što se vidi iz naknadno dostavljenog dokumenta broj 2 od 17.06.2022. godine, ali se takođe može konstatovati da obračun amortizacije osnovnih sredstava nije vršen na obrascu "OA", što nije u skladu sa članom 3 Pravilnika o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije.

- **Subjekt nadzora treba da obračun amortizacije osnovnih sredstava vrši na obrascu "OA" i način kako je to utvrđeno odredbama Pravilnika o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije.**

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

Troškovi neproizvodnih usluga⁴² (račun 550)

Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 30.404.91 € odnose se na: Troškove sponzorstva i pomoći⁴³ u iznosu od 11.584.68€; Troškove kotizacije za ILAC u iznosu od 3.047,00€; Troškove kotizacije - EUROPEAN ACCR u iznosu od 7.646,00€; Troškove ocjenjivanja usaglašenosti u iznosu od 1.047.40€; Troškove knjigovodstvenih usluga u iznosu od 5.129.50€; Troškove advokatskih usluga u iznosu od 797.26€ i Troškove ostalih neproizvodnih usluga u iznosu od 1.153.53€. Aneksom Ugovora o pružanju knjigovodstvenih usluga broj: 11-14 od 14.01.2020. god. ATCG br. 12-884 od 31.12.2021. god, dokumentovan je poslovni odnos sa kompanijom "AQ accounting" d.o.o., sa rokom važenja do 31.12.2022. god., kojim je definisano da se davaocu usluga mjesečno, na bazi fakture uplaćuje iznos od 340,00€. Ostali troškovi dokumentovani su fakturama i drugim aktima. U odnosu na predhodni period, nadzorom je utvrđeno da je imenovanjem g-đe Krulanović radila na unaprijeđu pravila kojim se uređuje pitanje zaključivanja ugovora sa korisnicima stipendija, uslova i načina odobravanja sponzorstva i pomoći, nabavku poklona i sličnih troškova.

Troškovi reprezentacije⁴⁴ (račun 551)

Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 10.674,93€, odnose se na troškove reprezentacije. Na osnovu člana 15, Zakona o porezu na dobit pravnih lica, izdaci za reprezentaciju priznaju se kao reshod u iznosu od 1% ukupno ostvarenih prihoda, te da su isti usmjereni na unapređenje poslovanja, da su dokumentovani i da njihov primalac nije povezano lice. Ukupni troškovi reprezentacije su premašili zakonski limit, jer su ukupno ostvareni prihodi ATCG za 2021. godinu iznosili 445.707,45€. Takođe, nadzorom je utvrđeno da ATCG nije donio Interno uputstvo za ostvarivanje prava na reprezentaciju, kojim je definisano koja lica imaju pravo na reprezentaciju, kao i obavezu korisnika da na računu istaknu namjenu reprezentacije. ATCG nije internim aktom utvrdilo limit korišćenja reprezentacije po korisniku. Kontrolisani troškovi reprezentacije pravdani su fakturama i fiskalnim računima.

- **Preporučuje se da subjekt nadzora troškove reprezentacije prilagodi limitu koji je propisan članom 15 Zakona o porezu na dobit pravnih lica.**
- **Preporučuje se subjektu nadzora da donese Interno uputstvo za ostvarivanje prava na reprezentaciju i njime utvrdi limite za korišćenje sredstava reprezentacije po korisniku, kao i obavezu ovjere faktura od strane korisnika u cilju praćenja potrošnje.**

Troškovi polise osiguranja (račun 552) - Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 2,343.51€ odnose se na troškove registracije i osiguranja vozila. Troškovi koji se odnose na tehnički pregled vozila i polis osiguranja, dokumentovani su u skladu sa članom 20 Zakona o računovodstvu.

Troškovi platnog prometa (račun 553) - Troškovi evidentirani u poslovnim knjigama ATCG u iznosu od 1.117.64€ odnose se na troškove platnog prometa, koji obuhvataju troškove provizije banke u iznosu od 746.60€ i troškove ino provizije u iznosu od 371.04€. Nadzorom je utvrđeno da se radi o

⁴² Na račun 550 - Troškovi neproizvodnih usluga, iskazuju se neproizvodne usluge, kao što su zdravstvene, advokatske usluge, usluge čišćenja i druge neproizvodne usluge u korist odgovarajućeg računa obaveza iz poslovanja 431, 432 ili 433.

⁴³ Zahtjevi za sponzorstva i pomoći su uredno dostavljeni ATCG uz propratni akt, vjerodostojnu dokumentaciju iz koje se može jasno utvrditi svrha zahtjeva. Za pravdanje pojedinih odluka ATCG (u zavisnosti od vrste zahtjeva) potrebno je dostaviti fakturu dobavljača kao i fotografiju prilikom uručenja pojedinih donacija.

⁴⁴ Na računu 551-Troškovi reprezentacije iskazuju se izdaci za reprezentaciju, uključujući i vrijednost sopstvenih proizvoda, robe i usluga.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

troškovima koji se odnose na troškove plaćene bančine provizije, na izvršene transakcije, na redovnom računu i po osnovu deviznih plaćanja.

5.7. Iskaz o promjenama na kapitalu

Izveštaj o promjenama na kapitalu obavezan je dokument finansijskog izvještavanja, koji odražava kretanje vlasničkog kapitala, u kome se prikazuju podaci o visini zadržane dobiti (gubitka). Nadzorom je utvrđeno da je dostavljeni Iskaz usklađen sa članom 3 Zakona o računovodstvu i Direktivom 2013/34/EU Evropskog Parlamenta i Vijeća. Izveštaj o promjenama kapitala (obrazac 3) sastavljen je na osnovu podataka za tri godine (izvještajne i dvije godine prije toga).

Nadzorom je utvrđeno da je, pored kalkulisanja gubitka iz 2019. godine, u iznosu od 25.106,00€, vrijednost neto imovine ATCG na dan 31.12.2020. godine iznosila 106.508,00€, te da se ista na kraju posmatrane 2021. godine uvećala za 85.854,00€ i iznosi 192.362,00€. Ovo ukazuje da je na osnovu dostavljenog iskaza ostvareno uvećanje neto imovine ATCG u iznosu od 85.854,00€.

5.8. Prijava poreza na dobit

Na osnovu člana 6 stav 1 Zakona o porezu na dobit pravnih lica, predviđeno je da ovaj izdatak ne plaćaju državni organi, dok je stavom 2 istog člana propisan izuzetak po osnovu kojeg su i državni organi u obavezi plaćati porez na dobit za dodatnu djelatnost po osnovu koje stiču dobit. Nadzorom je utvrđeno da je ATCG, u poslovnim knjigama evidentirao dobit u posmatranom periodu u iznosu od: 23.999,00€, troškovi amortizacije u bilansu uspjeha su iskazani u vrijednosti od 17.254,00€ dok je vrijednost ovih troškova koji se priznaju u poreske svrhe 52.027,00€, troškovi reprezentacije iznad 1% ukupnog Prihoda su prikazani u iznosu od 9.552,00€. S obzirom da je na osnovu iskazanih podataka, u 2021. godini ostvaren gubitak u iznosu od 1.222,00€, vrijednost oporezive dobiti bila je 0. Vrijednost oporezive dobiti u 2020. godini je iznosila 134.679,00€.

5.9. Zapošljavanje

U postupku nadzora utvrđeno je da ATCG ima usvojen Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta broj: 01-542 od 26.07.2017. godine. Shodno dostavljenoj dokumentaciji od strane ATCG, može se utvrditi da je ukupna broj uposlenih radnika na dan 31.12.2021. godine bio sedam (7).

Uvidom u prezentirane ugovore sa zaposlenima, utvrđeno je da su u ATCG 6 lica zaposlena na neodređeno vrijeme, shodno zaključenim ugovorima o radu, a direktor ATCG ostvaruje naknadu po osnovu Odluke UO ATCG. U slučaju da se pojavi potreba za privremenim i povremenim angažovanjem lica ATCG, treba da ugovore o privremenim i povremenim poslovima zaključuje sa licima, kako je to propisano članom 200 Zakona o radu.

5.10. Kancelarijsko poslovanje

Nadzorom je utvrđeno, da ATCG obezbjeđuje kancelarijsko poslovanje putem djelovodnika, knjige primljenih računa i registra putnih naloga. Takođe je utvrđeno da je ATCG u istom djelovodniku vršilo evidentiranje akata za više godina, da se vršilo hronološko evidentiranje (sa manjim odstupanjem), te da nije bilo preskakanja rubrika u djelovodniku. Takođe je utvrđeno da nijesu vršene ispravke u djelovodnicima hemijskom olovkom ili korektorom, ali isto tako je utvrđeno da evidencije nijesu zaključene na kraju godine. U postupku nadzora je utvrđeno, da putni nalozi za službena putovanja imaju zavodni broj i da se vrši njihovo evidentiranje u knjige evidencije - djelovodni protokol.

ATCG nije internom procedurom definisalo poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja akata. Uvidom u knjigu primljenih faktura, utvrđeno je da ista sadrži sljedeće podatke: konto, naziv dobavljača i iznos fakture, arhivski broj i datum zavođenja faktura. Uvidom u

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

djelovodnik, utvrđeno je da se u isti uredno upisuju ostali akti (odluke, ugovori, zahtjevi, izvještaji i sl.), kao i da se evidentiranje akata vrši hronološki (uz manja odstupanja). Nadzorom je utvrđeno da evidencije nijesu zaključene na kraju godine. Uvidom u registar putnih naloga, koji se vodi elektronski u excelu, utvrđeno je da isti sadrži broj i datum putnog naloga, ime i prezime lica koje putuje, mjesto gdje putuje, datum odlaska, datum povratka, prevozno sredstvo, zadatak, akontacija i napomena.

- **Subjekt nadzora treba da vrši hronološko evidentiranje i arhiviranje svih ulaznih i izlaznih akata, kao i da internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja, zaključivanja i čuvanja akata u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti istih.**

5.11. Zapažanje

U izvještajnom periodu ATCG nije bio predmet nadzora Državne revizorske institucije (DRI).⁴⁵ U pogledu racionalnog korišćenja sredstava za rad Akreditacionog tijela, koja se obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, vršen je nadzor od strane Državne revizorske institucije Crne Gore, na osnovu čega je i sačinjen Godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i aktivnostima za period oktobar 2010 – oktobar 2011. godine (DRI br. 4011-06-1180/2).

6. WEB PORTAL ATCG

Sajt ATCG www.akreditacija.me čini da ključne aktivnosti rada ATCG-a predstavi javnim i transparentnim što je u skladu sa Zakonom o akreditaciji i Statutom. Nadzorom je utvrđeno da se sajt Akreditacionog tijela Crne Gore redovno i u kontinuitetu ažurira, te da se po tom osnovu postiže zadovoljavajući nivo transparentnosti za korisnike istog, odnosno da se obezbjeđuju različite informacije koje se prije svega odnose na: **osnovne informacije o ATCG** (osnivanje ATCG, djelatnost i organizaciona struktura), **akreditaciju** (o akreditaciji, sistem akreditacije, termini i skraćenice, struktura sistema akreditacije u Crnoj Gori, postupak akreditacije, obaveze ATCG, obaveze akreditovane organizacije), **međunarodnu saradnju** (regionalna i međunarodna saradnja, bilateralni i multilateralni sporazumi o međusobnom priznanju), **akreditovane organizacije** – Registar akreditovanih organizacija, **novosti** (novosti iz ATCG, novosti iz akreditovanih organizacija, bilten, ostale novosti, informativni seminari i kursevi), **dokumentaciji** (Zakoni, propisi i referentna dokumenta; kriterijumi i pravila akreditacije; procedure, uputstva i obrasci; smjernice regionalnih i međunarodnih organizacija za akreditaciju; plan integriteta vodič za pristup informacijama), **javne nabavke** (nabavke male vrijednosti, hitne nabavke, tenderi), **kontakte i vezane linkove**.

Nadzorom je takođe utvrđeno, da dio sajta koji se odnosi na "organizacionu strukturu", a koji obuhvata: organizacionu šemu, organe ATCG, službu za akreditaciju i službu za razvoj i međunarodnu saradnju, treba predstaviti u jasnijoj formi, sadržajno i opisno, gdje bi se Direktor predstavio sa svojom biografijom, eventualno slikom i nekom svojom porukom, članovi UO i NO, i ostali članovi koji su nabrojani, sistematski po oblastima sa navodom svoje funkcije i kontakt podacima. Dio koji govori "O nama"⁴⁶ – djelatnosti, dokumenta koja su predstavljena u tom dijelu,

⁴⁵ Državna revizorska institucija (DRI) je najviši organ kontrole upravljanja budžetom i imovinom države, jedinica lokalne samouprave, fondova, Centralne banke Crne Gore i drugih pravnih lica u kojima država učestvuje u vlasništvu ili je osnivač. DRI samostalno odlučuje o subjektima revizije, predmetu, obimu i vrsti revizije, takođe obavezno jednom godišnje vrši reviziju završnog računa budžeta Crne Gore.

⁴⁶ „O NAMA“ – „Organizaciona struktura“ urediti na način što bi se izbrisali svi word dokumenti o organima ATCG-a, te da se dati sadržaj uredi na način da se npr. klikom na polje „Organi ATCG-a“ - „Direktor“, pojave podaci o ovom licu (slika, kraća biografija, svoja poruka i kontakti); „Upravni odbor“ (slike članova UO ATCG-a sa imenima, zvanjima, institucijama iz kojih dolaze i kontaktima). Slično i za NO ATCG, službu za akreditaciju i službu za razvoj i međunarodnu saradnju.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

možda prebaciti u dijelu "Dokumentacija", gdje bi se takođe mogla dodati dokumenta poput Etičkog kodeksa i druga, za koje ATCG smatra da mogu biti od koristi zainteresovanim licima, a u dijelu Novosti dodavati određena obavještenja od interesa za klijente i širu javnost i sl.

- **Preporučuje se da subjekt nadzora u saradnji sa licem koje je zaduženo za održavanje sajta tehnički i sadržajno unaprijedi njegov sadržaj u dijelu organizacione strukture, dopune dokumenata koji su od značaja za transparentnost rada ATCG i sl.**

7. OSTALE AKTIVNOSTI ATCG

Statutom Akreditacionog tijela, u članu 7, navodi se da pored djelatnosti utvrđenih Zakonom o akreditaciji i aktom o osnivanju, ovo tijelo obavlja i sljedeće poslove: 1) Sarađuje sa evropskim, međunarodnim i nacionalnim organizacijama za akreditaciju drugih država u skladu sa obavezama preuzetim međunarodnim ugovorom i zaključuje sporazume o akreditaciji; 2) Organizuje obuku ocjenjivača i tehničkih eksperata u oblasti akreditacije; 3) Organizuje seminare, kongrese, konferencije i savjetovanja; 4) Vršiti promociju značaja i uloge akreditacije. Navedene aktivnosti su detaljno opisane u dijelu 2.6. Sprovedene obuke tokom 2021. godine.

ATCG je u 2021. godini nastavilo da radi na daljem obezbjeđivanju transparentnosti u radu i dostupnosti potrebnih informacija, dokumenata obavještenja.⁴⁷ Redovno se ažuriraju informacije u skladu sa izmjenama dokumenata sistema menadžmenta ATCG i EA/ILAC/IAF obavezujućih dokumenta kroz ZPR.01.27 Listu dokumenata koja sadrži zahtjeve koje treba da ispuni podnosilac zahtjeva za akreditaciju i akreditovano TOU čija lista je ažurirana 05.08.2021. godine. Informacije se, takođe odnose i na dokumenta koja imaju informativni sadržaj ili predstavljaju smjernice za određene šeme akreditacije i ne sadrže dodatne zahtjeve u odnosu na referentne standarde za akreditaciju, već samo obezbjeđuju dosljednu i konzistentnu primjenu tih standarda.

ATCG je nastavilo aktivnosti na prikupljanju informacija u vezi realizovanih ocjenjivanja putem posebnog obrasca, kako bi se unapredio rad timova za ocjenjivanje, povećala efikasnost njihovog rada i ujednačili stavovi ocjenjivača u postupcima ocjenjivanja. Na ovaj način akreditovana TOU mogu da, neposredno poslije ocjenjivanja ili završenog postupka akreditacije, iskažu svoje (ne)zadovoljstvo ili predlože mjere za poboljšanje rada ATCG. Anketu je u toku 2021. godine popunilo 35 akreditovanih tijela. Anketa o akreditaciji i učešću u sistemu akreditacije, koja je javno dostupna na sajtu www.akreditacije.me je takođe jedan od vidova komunikacije sa svim zainteresovanim stranama, kako bi na osnovu iskazanog stepena zadovoljstva kroz odgovore, kao i kroz data mišljenja, predloge, sugestije kao i eventualne primjedbe ATCG, unaprijedilo svoj rad i usluge.

Radi motivisanja tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, da svoju kompetentnost dokažu akreditacijom, kao i u cilju povećanja broja akreditovanih tijela u nacionalnom sistemu akreditacije, ATCG je tokom 2021. godine iniciralo i održalo više sastanaka sa predstavnicima nadležnih institucija, kao i sa predstavnicima organizacija koje su potencijalni kandidati za akreditaciju. Kao primjer, navode se sastanci sa predstavnicima Ministarstva kapitalnih investicija, Ministarstva ekonomskog razvoja Regulatorne agencije za energetiku, "Crnogoraput" a.d. Podgorica, "Agro control" d.o.o i dr. U ovom dijelu prepoznaje se dodatni prostor za upoznavanje sa radom ATCG i benefitima akreditacije, kako privrednih subjekata tako i građana.

⁴⁷ Tokom pandemije korona virusa, ATCG je redovno na svom sajtu obavještavalo klijente o promjenama u načinu rada zaposlenih i ostalim promjenama koje se tiču poslova ATCG.

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

Predstavnik Akreditacionog tijela je tokom 2021. bio aktivni participant u Koordinacionom odboru za kvalitet Privredne Komore Crne Gore.

ZAKLJUČAK

U skladu sa nadležnostima NO, a u cilju vršenja nadzora, korišćen je kombinovan postupak dokumentovanog i terenskog nadzora. Takođe, u pripremnoj fazi, izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekata nadzora i njihovog okruženja, uključujući i interne kontrole.

ATCG je tokom 2021. godine, radilo na promociji svojih usluga i imalo je korisnički pristup prema klijentima, odnosno crnogorskoj privredi. Kao rezultat rada na promociji značaja akreditacije tj. benefita, koje ona donosi klijentima i krajnjim korisnicima, u nacionalnom sistemu akreditacije, zaključno sa krajem 2021. godine, se nalazi ukupno četrdeset šest (46) tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i to: 8 (osam) Kontrolnih tijela, 6 (šest) Sertifikacionih tijela, kao i 2 (dvije) Laboratorija za etaloniranje, 28 (dvadesetosam) akreditovanih Laboratorija za ispitivanje i 2 (dvije) Medicinske laboratorije. Dakle, može se konstatovati da je rad ATCG u posmatranoj godini bio uspješan, a u prilog tome ide i činjenica da je ATCG tokom 2021. godine registrovao pet novih *tijela za ocjenjivanje usaglašenosti (TOU)*.

Takođe, ATCG u kontinuitetu obavlja aktivnosti koje se odnose na prijave za ocjenjivače/tehničke eksperte. Komisija za izbor i praćenje ocjenjivača i tehničkih eksperata (KIPO), u skladu sa aktivnostima i planovima, utvrđenim za 2021. godinu, kroz redovne sastanke analizirala je status ocjenjivača i konstatovala da su u Registar ocjenjivača i tehničkih eksperata u 2021. godini ušla tri tehnička eksperta sa statusom tehničkog eksperta za sertifikaciona tijela-kodovi EA 20 i EA 29 i dva tehnička eksperta za kontrolna tijela. Realizovano je, ažuriranje dokaza o kompetentnosti svih ocjenjivača i eksperata iz Registra ocjenjivača i tehničkih eksperata, a u skladu sa dokumentom ATCG-PR10 Procedurom za izbor, praćenje performansi i održavanje kompetentnosti ocjenjivača i tehničkih eksperata.

Osim pravnog okvira za akreditaciju u zemljama članicama EU, kao i kandidatima za članstvo, značajno je napomenuti da ne postoji zakonska obaveza akreditacije i ista je na dobrovoljnoj osnovi. U skladu sa pomenutim i pored činjenice da raste broj klijenata (novih TOU), prepoznaje se potreba dodatne promocije značaja akreditacija, posebno u kontekstu benefita za crnogorske građane. Naime, treba imati u vidu da se akreditacijom obezbjeđuje formalno priznavanje kompetentnosti organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti, što omogućava korisnicima (privredi/građanima) da identifikuju i izaberu pouzdanu uslugu (ispitivanja/etaloniranja/kontrolisanja/sertifikacije), a koja može ispuniti njihova očekivanja i potrebe, posebno sa aspekta kvaliteta usluge.

Kao punopravni član Evropske kooperacije za akreditaciju (EA) i pridruženi član Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija (ILAC), ATCG sprovodi uspješnu i intenzivnu međunarodnu saradnju, shodno obavezama koje proističu iz članstva u ovim organizacijama. ATCG vodi i uspješnu bilateralnu saradnju sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država, a koja uključuje razmjenu informacija, iskustava, ocjenjivača i sl.

ATCG je u cilju potpisivanja ovog sporazuma aplicirala kod Evropske kooperacije za akreditaciju, i u tu svrhu je realizovana posjeta od strane evropskih *peer evaluatora*. Tokom predocjenjivačke posjete identifikovano je ukupno 5 neusaglašenosti, a koje je potrebno da ATCG otkloni u roku, ne dužem od 6 mjeseci, nakon čega će ocjenjivački tim realizovati kompletno ocjenjivanje za sve prijavljene šeme akreditacije. Međutim, značajno je naglasiti i da je Tim ocjenjivača (peer evaluatora) konstatovao da ATCG usvaja i u značajnoj mjeri sprovodi potrebne politike. Takođe, Tim ocjenjivača je posebno istakao da je stalno osoblje ATCG-a stručno i zadovoljavajuće, tehnički

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

osposobljeno za funkcije koje obavljaju, i da imaju iskustvo u akreditaciji, te da ATCG ima pristup dovoljnom broju dobro kvalifikovanih, iskusnih i kompetentnih eksternih tehničkih ocjenjivača i eksperata.

U skladu sa svojim strateškim ciljevima i politikom kvaliteta, Rukovodstvo ATCG pokazuje posvećenost u razvoju i primjenjivanju sistema menadžmenta i poboljšavanju njegove efektivnosti. Takođe, Akreditaciono tijelo Crne Gore nastoji da u okviru raspoloživih kapaciteta i resursa odgovorno i revnosno ispunjava propisane obaveze, kako prema Osnivaču i međunarodnoj zajednici, tako i prema privredi i svim zainteresovanim stranama. Važno je napomenuti činjenicu, da u posmatranom periodu, ovo tijelo nije imalo žalbi na odluke, kao ni prigovora na rad, te da je poslovalo sa pozitivnim finansijskim rezultatom. Isto upućuje na činjenicu da je ostvareno značajno povjerenje zainteresovanih strana u nepristrasnosti i objektivnosti svojih akreditacija.

Analizom Izveštaja o finansijskom poslovanju ATCG za 2021. godinu, utvrđeno je da je iznos ostvarenih prihoda, po osnovu poslova ocjenjivanja za potrebe akreditacije (sopstveni prihodi) veći u odnosu na planirane u iznosu od 32.360,00€, dok su ukupno ostvareni prihodi, veći u odnosu na planirane u iznosu od 70.707,00€. U okviru projekta - IPA 2014, donirana je kompjuterska oprema za potrebe ATCG u vrijednosti od 38.335,00€. Sa druge strane, ukupno ostvareni rashodi u odnosu na planirane su manji za 24.528,38€. U skladu sa navedenim, može se konstatovati da je Finansijski plan, generalno posmatrano kvalitetno koncipiran.

Uvidom u Bilans stanja ATCG za 2021. godinu, utvrđeno je da ukupna aktiva i pasiva iznose 291.161,00€. U aktivi Bilansa stanja iskazana je stalna imovina u iznosu od 55.210,00€ i ista je veća u odnosu na proteklu godinu za 25.674,00€. Obrtna imovina u iznosu od 218.447,00€, i ista su veća u iznosu od 40.066,00€ u odnosu na proteklu godinu, dok su aktivna vremenska razgraničenja prikazana u iznosu od 17.504,00€. U pasivi Bilansa stanja, iskazani su kapital u iznosu od 287.597,00€ i kratkoročne obaveze u iznosu od 3.564,00€. Ukupna aktiva i pasiva u tekućoj, u odnosu na prethodnu godinu, su veća za 83.244,00€.

Takođe, analizom Bilansa uspjeha za 2021. godinu utvrđeno je da je ATCG iskazao prihode u ukupnom iznosu od 445.695,00€, rashode u iznosu od 350.471,00€ i poslovni rezultat (dobitak) u iznosu od 95.224,00€, i isti je veći za 1.777,00€ u odnosu na 2020. godinu.

Budući da se akreditacija, između ostalog, sprovodi i na osnovu podzakonskih propisa donesenih u skladu sa Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti i drugih sektorskih zakona, koji uređuju razne oblasti (npr. oblasti telekomunikacija, građevinarstva, željezničkog saobraćaja, liftova, žičara, sigurnosti hrane, zaštite vazduha, zaštite okoline, zaštite od buke, veterinarske djelatnosti, zbrinjavanja otpada, naftni proizvodi, proizvodi farmaceutske industrije, nejonizirajuće i jonizujuće zračenje, vozila i drugo), za očekivati je da bi donošenje novih podzakonskih akata u oblastima gdje isti nedostaju, uslovilo veći broj akreditovanih tijela i na taj način bilo podrška daljem razvoju sistema akreditacije u Crnoj Gori.

Izveštaj NO ATCG obuhvata preporuke koje ovo tijelo treba da realizuje u najkraćem mogućem roku i u daljem tekstu su definisane redom.

**NAKON ANALIZE DOKUMENTA, KOJA SU BILA PREDMET NADZORA
DATE SU SLJEDEĆE PREPORUKE:**

Nadzorom je utvrđeno da Godišnji plan rada ATCG donosi u tekućoj za prethodnu godinu, ali postoji kontinuirana obaveza realizacije obaveza u skladu sa članom 10 Odluke o osnivanju ATCG.

- 1. Preporučuje se da ATCG Godišnji plan rada donosi, a Osnivač daje saglasnost na isti, u tekućoj za narednu godinu. Takođe, neophodno je da ATCG predloži, a UO ATCG-a dužan je da u skladu sa članom 10 Odluke o osnivanju ATCG, razmatra, usvaja i odlučuje o svim dokumentima iz svoje nadležnosti u zakonskom roku i ista dostavlja Vladi, tamo gdje je predviđena njena saglasnost – upitanju je koontinuirana obaveza.**

Nadzorom je utvrđeno da ATCG nije obezbijedio razdvajanje odgovornosti u dijelu potpisivanja akata o ostvarivanju određenih prava za Direktora ATCG-a. Takođe, ATCG nema usvojene interne procedure za poslovne procese i aktivnosti kao što su: uslovi i procedure za korišćenje službenog vozila i limiti na potrošnju goriva; ko ima pravo i koliki su limiti za korišćenje usluga mobilnih operatera i za korišćenje bankovne kartice.

- 2. Preporučuje se ATCG-u da ovlasti lice koje će potpisivati dokumentaciju za isplate sredstava po svim osnovama za direktora ATCG-a.**
- 3. ATCG treba da obezbijedi svojeručno ovjeravanje naloga za službena putovanja od strane odgovornih lica, uz razdvajanje odgovornosti, a sve u cilju vjerodostojnosti istih.**
- 4. Preporučuje se ATCG-u, da internim aktima utvrdi ko ima pravo na korišćenje službenog vozila, pravo na potrošnju goriva na teret ATCG, kao i limite za potrošnju goriva te limite za troškove mobilnih telefona, ko ima pravo i koliki je limit za korišćenje bankovne kartice.**

Nadzorom je utvrđeno da planirana finansijska sredstva nijesu koncipirana po kontima, čiji su nazivi utvrđeni *Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica.*

- 5. Preporučuje se ATCG da prilikom koncipiranja Finansijskog plana nastoji da isti prilagodi kontima na tri cifre (grupisano), a zatim raščlani ta konta na šest cifara, shodno svojim potrebama, čime će se postići konzistentnost i veća jasnoća u praćenu planiranih i realizovanih Prihoda i rashoda.**

ATCG nije vršio popis gotovinskih ekvivalenata i gotovine u blagajni, finansijskih plasmana, potraživanja i obaveza, kako je to propisano Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica. Takođe, nadzorom je utvrđeno da ATCG ne raspolaže sa aktom - Internim uputstvom o načinu vođenja evidencije i popisu imovine i obaveza u svojini ATCG.

- 6. ATCG je dužan da na osnovu člana 22 Zakona o računovodstvu, članu 44 stav 4 Zakona o državnoj imovini, vrši godišnji popis imovine i obaveza na način utvrđen odredbama važećeg Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica, Pravilnika o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika, Uputstva o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, kao i da sačinjava Izveštaj o izvršenom**

popisu.

- 7. Preporučuje se da ATCG donese Interno uputstvo o načinu vođenja evidencije i popisu imovine i obaveza u svojini ATCG.**

ATCG je tokom 2021. godine imao zaključene ugovore za sledeće poslove: angažovanja na poslovima ocjenjivanja, pružanja knjigovodstvenih usluga, vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja, usluge održavanja i ažuriranja postojećeg web sajta, održavanje mail naloga, tehničkih poslova od značaja za ATCG, angažovanje učesnika i drugih lica za potrebe održavanja manifestacija i sl. Uvidom u Ugovor o angažovanju na poslovima ocjenjivanja br. 12-457 od 18.06.2021. god. utvrđeno je da isti ne sadrži podatke o precizno navedenom radnom vremenu, što nije u skladu sa članom 202 Zakona o radu kojim je propisano da zaposleni koji radi puno radno vrijeme može da zaključi ugovor o dopunskom radu sa istim ili drugim poslodavcem, u trajanju do jedne polovine punog radnog vremena. Nadzorom je takođe utvrđeno da ATCG ne obezbeđuje podatke o radno-pravnom statusu lica angažovanih po ugovorima za angažovanje ocjenjivača sa teritorije Crne Gore, pa se nije moglo utvrditi da li je obračun poreskih obaveza pravilno izvršen na isplaćene naknade, budući da se poreske obaveze ne obračunavaju na isti način za lica u radnom odnosu i nezaposlena lica.

- 8. ATCG prilikom angažovanja izvršilaca po ugovorima za angažovanje ocjenjivača sa teritorije Crne Gore, treba da obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**
- 9. Preporučuje se subjektu nadzora da ugovorima o djelu precizira period angažovanja izvršilaca.**
- 10. Subjekt nadzora treba da IOPPD obrasce podnosi nadležnom poreskom organu, do 15-og u mjesecu za prethodni mjesec, shodno članu 5 važećeg Pravilnika.**
- 11. ATCG je dužan da ugovore o dopunskom radu zaključuje u skladu sa članom 202 Zakona o radu.**

Nadzorom je utvrđeno da za predsjednika i članove NO ATCG nijesu izmirivane obaveze po osnovu plaćanja doprinosa za PIO što nije u skladu sa članom 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, te da ATCG treba da razmotri uvećanje naknada predsjedniku i članovima NO ATCG uvažavajući njihovu aktivnost kao i nove okolnosti u vezi sa određivanjem minimalne cijene rada.

- 12. Preporučuje se da ATCG vrši uplatu poreza na isplaćena lična primanja članovima NO ATCG shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosa shodno čl. 5 i 6 Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, te da razmotri mogućnosti za donošenje nove odluke o naknadama za predsjednika i dva člana.**

Uvidom u slučajano odabrane naloge za službena putovanja, utvrđeno je da pojedini ne sadrže arhivski broj, kao ni datum podnošenja naloga, te da nijesu podnošeni ni Izvještaji sa službenih putovanja, što nije u skladu sa Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru. Neki putni nalozi ne sadrže potpis blagajnika, nalogodavca i podnosioca računa,

- 13. Subjekt nadzora treba da troškove službenih putovanja pravda na način kako je definisano Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru, te da u slučaju upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, kao i službenog vozila dodatno dokumentuje fiskalne račune za gorivo.**

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

Troškovi usluga održavanja su iskazani kao troškovi održavanja stalnih sredstava na računu 532, što nije u skladu sa važećim Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica.

- 14. Subjekt nadzora treba da troškove smještaja evidentira na odgovarajući račun u okviru klase "5", shodno važećem Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica.**

Neophodno je da ATCG definiše interna pravilo/pravila kojim se definiše procedura zakupa poslovnih prostorija

- 15. Preporučuje se da ATCG donese Interno pravilo kojim bi se definisale procedure o zakupu poslovnih prostorija a kojim je predviđeno formiranje Komisije za sprovođenje postupka uzimanja u zakup nepokretnosti, sačinjavanje izvještaja o izabranim ponuđačima, nakon čega se zaključuje ugovor o zakupu.**
- 16. Subjekt nadzora je dužan da plaćanje poreskih obaveza (poreza i prireza) na isplaćenu zakupninu.**

Nadzorom je utvrđeno da je ATCG vršio sadržajan obračun amortizacije, što se vidi iz naknadno dostavljenog dokumenta broj 2 od 17.06.2022. godine, ali se takođe može konstatovati da obračun amortizacije osnovnih sredstava nije vršen na obrascu "OA", što nije u skladu sa članom 3 Pravilnika o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije.

- 17. Subjekt nadzora treba da obračun amortizacije osnovnih sredstava vrši na obrascu "OA" i način kako je to utvrđeno odredbama Pravilnika o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije.**

Nadzorom je utvrđeno da ATCG nije donio Interno uputstvo za ostvarivanje prava na reprezentaciju kojim je definisano koja lica imaju pravo na reprezentaciju kao i obavezu korisnika da na računu istaknu namjenu reprezentacije. ATCG nije internim aktom utvrdio limit korišćenja reprezentacije po korisniku. Kontrolisani troškovi reprezentacije pravdani su fakturama i fiskalnim računima.

- 18. Preporučuje se da subjekt nadzora troškove reprezentacije prilagodi limitu koji je propisan članom 15 Zakona o porezu na dobit pravnih lica.**
- 19. Preporučuje se subjektu nadzora da donese Interno uputstvo za ostvarivanje prava na reprezentaciju i njime utvrdi limite za korišćenje sredstava reprezentacije po korisniku, kao i obavezu ovjere faktura od strane korisnika u cilju praćenja potrošnje.**

ATCG nije internom procedurom definisao poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja akata. Nadzorom je utvrđeno da evidencije nijesu zaključene na kraju godine. Uvidom u registar putnih naloga, koji se vodi elektronski u excelu, utvrđeno je da isti sadrži broj i datum putnog naloga, ime i prezime lica koje putuje, mjesto gdje putuje, datum odlaska, datum povratka, prevozno sredstvo, zadatak, akontacija i napomena.

- 20. Subjekt nadzora treba da vrši hronološko evidentiranje i arhiviranje svih ulaznih i izlaznih akata, kao i da internom procedurom definiše poslove prijema,**

Izveštaj Nadzornog odbora o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2021. godinu

evidentiranja, otpremanja, arhiviranja, zaključivanja i čuvanja akata u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti istih.

Dio sajta koji se odnosi na "organizacionu strukturu" a koji obuhvata: organizacionu šemu, organe ATCG, službu za akreditaciju i službu za razvoj i međunarodnu saradnju, treba predstaviti u jasnijoj formi, sadržajno i opisno.

- 21. Preporučuje se da subjekt nadzora u saradnji sa licem koje je zaduženo za održavanje sajta, tehnički i sadržajno unaprijedi njegov sadržaj u dijelu organizacione strukture, dopune dokumenata koji su od značaja za transparentnost rada ATCG i sl.**